9 ՅՈՒԼԻՍ 2013 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 115(5198)

Ազգ
Azg

ISSN: 1829-1651

Պետբյուջեի ծախսերի կեսից ավելին կենսաթոշակներն ու աշխատավարձերն են

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Պետական բյուջեի մասին բնակչության շրջանում խոսակցությունները հաճախ լինում են առանց պատկերացում կազմելու, թե ի՞նչ է պետական բյուջեն, ինչպե՞ս է ձեւավորվում եւ որտե՞ղ է ծախսվում: Բնակչության մի մասի պատկերացումների բացակայությունն էլ որոշ քաղաքական գործիչներ օգտագործում են բյուջեի գումարների ծախսման վերաբերյալ զուտ քաղաքական նպատակ հետապնդող հայտարարություններ անելու եւ այդ կերպ սեփական վարկանիշը բարձրացնելու համար: Դա գուցե բնական պետք է համարել քաղաքական գործունեության համար, բայց բյուջեի մասին բնակչության պատկերացումները թերեւս պետք է ավելի լուրջ եւ առարկայական լինեն: Ընդ որում, պարտադիր չէ տնտեսական մեծ գիտելիքներ ունենալ պատկերացում կազմելու համար, թե ի՞նչ է պետական բյուջեն, ի՞նչ ուղղությամբ են ծախսերը կատարվում, որտե՞ղ կարող են լինել չարաշահումները, որտե՞ղ դրանք պարզապես բացառվում են:

Բյուջեն ընդհանրապես բարդ հասկացություն չէ: Անձնական, ընտանեկան, ձեռնարկության կամ ընկերության, համայնքի եւ վերջապես պետական բյուջե: Սրանք իրարից հիմնականում տարբերվում են գումարային չափերով, բայց ձեւավորվում են նույն սկզբունքներով: Բյուջեն ունի եկամուտներ եւ ծախսեր: Ծախսերը պետք է համապատասխան լինեն եկամուտներին, չնայած պետական բյուջեները լինում են նաեւ պակասուրդով, որը ծածկվում է ներքին եւ արտաքին ֆինանսավորման աղբյուրներից: Ներքին աղբյուրներից են, օրինակ, պետական պարտատոմսերը, արտաքին աղբյուրներից, օրինակ՝ Համաշխարհային բանկի տրամադրած վարկերը: Ինչ վերաբերում է պետական բյուջեի ծախսերին, ապա դրանց առյուծի բաժինը կազմում են պետական ոլորտի աշխատողների աշխատավարձերը, նպաստներն ու կենսաթոշակները:

Տես էջ 3

Եգիպտոսում տեղի ունեցածը զինվորական ակնհայտ հեղաշրջում է

Որո՞նք են «հեղաշրջում» բառից խուսափելու Արեւմուտքի նկրտումները

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Եգիպտական բանակը հուլիսի 2-ին նախ վերջնագիր ներկայացրեց իշխանություններին՝ երկու օրվա ընթացքում ժողովրդի պահանջները կատարելու նախապայմանով, իսկ հուլիսի 4-ի առավոտյան պաշտոնապես հայտարարեց, որ նախագահ Մոհամմեդ Մուրսին պաշտոնանկ է արված եւ ձերբակալված է: Բանակը միաժամանակ կասեցրեց սահմանադրությունը, կալանեց «Մուսուլման եղբայրներ» շարժման առաջնորդին, վերջինի տեղակալին, շուրջ 300 ներկայացուցիչների եւ փակեց հեռուստաալիքները:

Այս ամենին հետեւեցին Մուրսիի կողմնակիցների ստանությունները: Հուլիսի 3-ին սպանվել էր առնվազն 32 մարդ, հուլիսի 8-ի առավոտյան Եգիպտոսի պետհեռուստատեսության տվյալներով՝ 42 հոգի: Թեեւ «Մուսուլման եղբայրները» հայտարարել էր 52 սպանվածի մասին, երեկոյան, սակայն, պարզ դարձավ, որ այդ թիվը ավելի քան 70 է, ընդ որում սպանությունները կատարվել էին հենց առավոտյան նամազի պահին:

Վերջին սպանությունից հետո «Մուսուլման եղբայրներ» շարժման քաղաքական կազմակերպությունը՝ «Ազատություն եւ արդարություն» կուսակցությունն ըմբոստության կոչ արեց Եգիպտոսի ժողովրդին: Ի՞նչ արձագանք կգտնի այս կոչը, ցույց կտա ժամանակը: Բայց որ 30 տարվա բռնապետությունից հետո Եգիպտոսում Մուհամմեդ Մուրսիի ընդհանուր ձայների 51 տոկոսով ընտրությունը նախագահի պաշտոնում «Արաբական գարնան» նշանակալի ձեռքբերումն էր, ինչպես նաեւ ժողովրդական կարգերի գրավականը երկրում, ակնհայտ է:

Ընդ որում, այդ նույն բանակը մինչեւ հեղափոխությունը եղել է բռնապետության գրավականը՝ պաշտպանելով «ռոնձգություններից» նախագահ Հոսնի Մուբարաքի իշխանություններին: Երեսուն տարի շարունակ վերջիններիս սատար կանգնող բանակը ընտրությունից ընդամենը մեկ տարի հետո հարկ համարեց տապալել նախագահ Մուրսիին: Վերջինին մեկ տարի չհանդուրժող հակառակորդները նույնքան հանդուրժել էին նախագահ Մուբարաքին:

Նույնը վերաբերում է նաեւ արաբական երկրներին, որոնք փաստորեն ողջունեցին բանակի հեղաշրջումը, շնորհավորելով Սաուդյան Արաբիայի գլխավորությամբ Զինված ուժերի բարձրագույն խորհրդին: Թերեւս Աֆրիկյան միությունն էր, որ արձագանքեց զինվորական հեղաշրջմանը եւ սառեցրեց Եգիպտոսի անդամակցությունը: Գալով Թուրքիային, ապա նա ի դեմս վարչապետ Էրդողանի, դատապարտում է եգիպտական բանակին, ընդ որում՝ խստագույնս:

Տես էջ 5

Զինվորը կախվել է ալեհավաքի աշտարակից

Ժամկետային զինծառայող, շարքային Գաբրիել Լալազարյանի դին հայտնաբերել են ՀՀ ՊՆ զորամասերից մեկի տարածքում գտնվող հեռախոսային ալեհավաքի աշտարակից պարանով կախված:

Փաստի առթիվ ՀՀ ՊՆ քննչական ծառայությունում ՀՀ քրեական օրենսգրքում հարուցվել է քրեական գործ ինքնասպանության հասցնելու հատկանիշներով: Այժմ կատարվում է նախաքննություն:

Պաշտպանության նախարարությունից «**Ազգ**»-ին տեղեկացրին, որ կատարվում են քննչական անհետաձգելի գործողություններ, նշանակվել է դիակի դատաբժշկական փորձաքննություն:

Գաբրիելը 7 տարի ապրել է Ռուսաստանում եւ զբաղվել շինարարությամբ: Նրա ծնողները Ռուսաստանում են, իսկ Գաբրիելը Ռուսաստանից եկել էր մի քանի ամիս առաջ՝ բանակում ծառայելու:

Հ. Հ.

Սյունիքի մարզպետի որդու արյան մեջ թմրանյութ է հայտնաբերվել

Համաձայն դատաբժշկական փորձաքննության արդյունքների՝ Սյունիքի նախկին մարզպետ Սուրիկ Խաչատրյանի որդու՝ Տիգրան Խաչատրյանի արյան մեջ թմրանյութ է հայտնաբերվել:

Լուրը հաստատել է նաեւ Բուդաղյանների շահերի պաշտպան Հայկ Ալումյանը՝ հավելելով, որ դա արդեն իրողություն է, բոլորը գիտեն այդ մասին, եւ ինքը նախաքննական գաղտնիք չէ, որ հրապարակում է:

Հիշեցնենք, որ Գորիսում հունիսի 1-ին տեղի ունեցած միջադեպից հետո Ավետիք Բուդաղյանը մահացել էր, իսկ նրա եղբայրը՝ Արտակ Բուդաղյանը, հրազենային վնասվածքներով տեղափոխվել Երեւան: Հարուցված գործի շրջանակներում կալանավորվել են Սյունիքի նախկին մարզպետ Սուրիկ Խաչատրյանի որդին՝ Տիգրան Խաչատրյանը եւ թիկնապահ Զարզանդ Նիկողոսյանը, ովքեր «Նուբարաշեն» քրեակատարողական հիմնարկում կմնան մինչեւ նախաքննության փուլի ավարտը: Արտակ Բուդաղյանն արդեն դուրս է գրվել հիվանդանոցից, սակայն ծառայության նա կվերադառնա մի քանի ամիս անց միայն:

Հ. Հ.

Ադրբեջանը ԵԽԽՎ-ի միջոցով «սառը ջո՞ւր է խնդրում»

ՎԱՀՐԱՄ ԱԹԱՆԵՍՅԱՆ

Վերջին օրերին ադրբեջանական մամուլը երկու անգամ անդրադարձել է ամերիկյան The Wall Street Journal-ի՝ Արցախի կարեւորագույն օբյեկտներից Սարսանգի հիդրոհանգույցի թեմայով հրապարակումներին: Ըստ իշխանամետ day.az-ի, ամերիկյան պարբերականի երկրորդ հրապարակումը վերնագրված է այսպես. «Եվրոպայի խորհրդարականները օկուպացված Լեռնային Ղարաբաղում ամբարտակի վերաբերյալ անհետաձգելի քայլերի կոչ են անում»:

The Wall Street Journal-ը տեղեկացրել է, որ ԵԽԽՎ-ի ամառային նստաշրջանում 18 եվրոպացի պատգամավոր «անհապաղ գործողությունների կոչ են արել՝ լուծելու «Հայաստանի կողմից օկուպացված Լեռնային Ղարաբաղում» (չակերտները մերն են- Վ. Ա.) Սարսանգի ամբարտակի շուրջը իրավիճակը»: Բանաձեւի «օգտին հանդես է եկել 45 պատգամավոր Իտալիայից, Սան Մարինոյից, Մեծ Բրիտանիայից, Ֆինլանդիայից, Բուլղարիայից, Ֆրանսիայից, Լեհաստանից...»:

Ամերիկյան պարբերականը նշել է, որ «1976թ.-ին կառուցված 125 մետրանոց ամբարտակը գտնվում է ողբալի վիճակում, անցած երկու տասնամյակներին «օկուպացիոն ռեժիմը» (չակերտները մերն են- Վ. Ա.) այնտեղ վերականգնողական աշխատանքներ չի կատարել»: Հոդվածում մեջբերված է ադրբեջանցի անանուն պատգամավորի կարծիքը, որ «հույս չունեմ, թե փաստաթուղթը կքննարկվի, քանի որ ԵԽԽՎ-ում եւ այլ միջազգային կառույցներում տիրում են հայամետ տրամադրություններ»: Ավելի վաղ ամերիկյան նույն պարբերականը գրել էր, որ «առկա է Սարսանգի ամբարտակի փլուզման վտանգ, որի դեպքում 35 կմ-ի վրա գտնվող բնակավայրերը կհայտնվեն հեղեղման տակ»:

Տես էջ 8

Հայհոյող տնօրենը վերադառնում է

Զարմանալի ու զավեշտալի բաներ են կատարվում Հայաստանում: Մենք խոսում ենք օրենքից, երբ այն մեծ մասամբ չի պահպանվում, նշում ենք Սահմանադրության օր, երբ մեր Սահմանադրությունը սպասում է մարդկանց, ովքեր կգործեն համապատասխան իր տառին եւ ոգուն, մենք խոսում ենք արժեքներից ու հաճախ ոտնահարում դրանք:

Օրինակ, դուք պատկերացնո՞ւմ եք, որ եվրոպական որեւէ երկրում, որին մենք այդպես ձգտում ենք մոտենալ, ուսուցիչը աշակերտին ծեծի, ամենատարբեր խարդախությունների մեջ ներքաշված լինի, նրան երկու անգամ նկատողություն տան, առաջանա մեծ սկանդալ, ազատեն աշխատանքից, հետո երկու տարի անց նա նշանակվի տնօրեն, թեեւ այլ դպրոցում: Դուք կասեք` հետո՞ ինչ: Հայաստանում ավելի վատ բաներ էլ են կատարվում, օրինակ` պաշտոնից հեռացված քաղաքապետը դառնում է նախարար, մարդ սպանած մարզպետը դառնում է ոչ թե մեղադրյալ, այլ` տուժող, իսկ հիվանդանոց ընկած զինվորականը, ում վիրավորել են մեջքից, դառնում է մեղադրյալ: Այս շարքը կարելի է երկար շարունակել, մինչեւ մեկը չասի` «Բարի գալուստ, Հայաստան»:

Իրականում, սա ազգային մենթալիտետ չէ, ամեն երկրում հնարավոր է եւ կատարվում են նման ու ավելի դաժան բաներ, սակայն խնդիրն այն է, որ եթե մենք աֆրիկյան ամենաթույլ զարգացած պետություն չենք, ասիական կամ արաբական երկրների սահմանադրությամբ չենք առաջնորդվում եւ, որ ամենակարեւորն է` ձգտում ենք բարձր արժեքների, ապա նման դեպքերը պետք է արժանի պատիժ ստանան: Այս իմաստով մեր երկիրը նման է մի համակարգի, որտեղ բացահայտ չի քարոզվում ամենաթողությունն ու օրենքի խախտումը, սակայն անպատժելիության պայմաններում օրինախախտությունը վերածվում է օրինաչափության:

Մոտ երկու տարի առաջ Հայաստանում գրեթե բոլորն էին խոսում Էջմիածնի թիվ երկու դպրոցի տնօրենի մասին: Սուսաննա Նազարյանի պահվածքը դարձել էր բուռն քննարկման առարկա: Նա վիրավորել էր աշակերտին, հայհոյել ու սպառնացել: Կրթության եւ գիտության նախարարության հրամանով հայհոյող տնօրենը նախ ստացավ նկատողություն, հետո` խիստ նկատողություն, հետո նրա դեմ գործ հարուցվեց, ու նա հեռացվեց աշխատանքից: Երկու տարի անց, սակայն, Սուսաննա Նազարյանը նշանակվում է Արմավիրի մարզի Դաշտ գյուղի դպրոցի տնօրենի պաշտոնակատար, իսկ դպրոցի տնօրենի պաշտոնակատարին անհասկանալի պայմաններում ազատում են աշխատանքից:

Ըստ դպրոցի արդեն նախկին տնօրենի պաշտոնակատար Գնել Ռոստոմյանի` իրեն աշխատանքից ազատել են առանց հիմնավորման:

«Երկու տարի առաջ, երբ բոլորը պետք է հավաստագիր ստանային ու գային ընտրվեին տնօրենի պաշտոնում, բոլորին ժամանակավոր պաշտոնակատարներ նշանակեցին: Նույնը կատարվեց նաեւ ինձ հետ, սակայն իմ հավաստագիր ստանալու ընթացքն անընդհատ ձգձգվում էր: Ստանալուց հետո 4-5 անգամ նիստ հրավիրվեց իմ ընտրությունն անցկացնելու համար, սակայն նիստն անընդհատ չէր կայանում: Ես ժամանակավոր պաշտոնակատար էի, եւ ինձ ի վերջո հեռացրին պաշտոնից եւ իմ պաշտոնում նշանակեցին Սուսաննա Նազարյանին` դարձյալ պաշտոնակատար», ասաց Ռոստոմյանը` հավելելով, որ ինքն արդեն 25 տարի աշխատում է գյուղի դպրոցում:

Սակայն, ըստ Ռոստոմյանի, իրեն աշխատանքից ազատել են նախագահական ընտրություններին բավականաչափ ձայն չհավաքելու համար, իսկ խորհրդարանական ընտրություններին` ոչ ՀՀԿ-ական պատգամավորին աջակցելու եւ ձայն տալու համար: «Ինձ հեռացրել են մարզպետ Աշոտ Ղահրամանյանի ցանկությամբ: Գյուղապետն էլ համագործակցում է մարզպետի հետ, եւ ես նրանց սադրանքների զոհն եմ դարձել: Նախագահական ընտրություններին մարզպետն ինձ հարցրեց, թե քանի աշխատող ունես, քանի՞սը ձայն կտան, ասեցի` կեսը կտան, ասաց` ինչի՞ բոլորը չէ: Ես էլ ասում եմ` ո՞նց կարան բոլորը իրենց ձայնը տան ՀՀԿ-ին», հիշում է Ռոստոմյանն ու հավելում, որ պաշտոնյաների հետ խնդիրներ ունեցել է նաեւ խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ: Իրենց ընտրատարածքում առաջադրված են եղել երկու թեկնածու` Հակոբ Հակոբյանն եւ ՀՀԿ-ական Սեյրան Սարոյանը` գեներալ Սեյրանը: Դպրոցի տնօրենի արդեն նախկին պաշտոնակատարին կասկածում են, որ նա աշխատել է հօգուտ Հակոբ Հակոբյանի, մինչդեռ Ռոստոմյանը պնդում է, որ ոչ ոքի օգտին չի աշխատել եւ դպրոցում քարոզչություն չի անցկացրել: Իրականում էական չէ` ո՞ւմ օգտին է աշխատել կամ չի աշխատել: Չկա պատճառը, ինչի համար 25 տարի դպրոցում աշխատող Ռոստոմյանը հեռացվել է աշխատանքից: Չկա նաեւ բացատրություն, թե ինչո՞ւ է Նազարյանը նշանակվել տնօրեն Դաշտ գյուղի դպրոցում: Նա էլ տեռորի չի՞ ենթարկելու աշխատակազմին, չի՞ հայհոյելու կամ ծեծելու աշակերտներին: Բնականաբար, այս հարցին պետք է պատասխան տան կրթության եւ գիտության նախարարությունից: Հաշվի առնելով Հիշատակի օր կոչվածն ու ոչ աշխատանքային տոնը, մենք հետագա համարներից մեկում կներկայացնենք, թե ինչո՞ւ է նախարարը ստորագրում նախ տնօրենի ազատման, այնուհետեւ նրա նշանակման մասին իրարամերժ հրամաններ: Թերեւս առանց պատասխանի էլ ենթադրելի է` «մեջքը» լուծում է ամեն մի հարց:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Գյումրի. Անլար ինտերնետ Գյումրի-Երեւան էլեկտրագնացքում եւ երկաթուղու կառուցվող թանգարան Գյումրի կայարանում

Ինչպես տեղեկացրել է «Հարավկովկասյան երկաթուղի» ընկերությունը, Երեւան-Գյումրի-Երեւան էլեկտրագնացքի եւ Երեւան-Բաթում-Երեւան երթուղում գործող «Արմենիա» ֆիրմային գնացքի ուղեւորներն արդեն կարող են օգտվել անվճար «Ուայ-Ֆայ» կապից: «Արմենիա» ֆիրմային գնացքում դեռ անցած ամսին այն սկսել է գործել ննջավագոններում, իսկ նշված էլեկտրագնացքում հասանելի է բոլոր վագոններում:

Անլար համացանցային կապի գործարկումը, ընկերության կայքէջի փոխանցմամբ, երկաթուղու կողմից ուղեւորների սպասարկման եւ գնացքներում հարմարավետության մակարդակի բարձրացման վարվող քաղաքականության տարրերից մեկն է: Մեր կողմից նկատենք, որ լավ կլիներ արդիական այս նորույթի հետ մեկտեղ լուծվեր նաեւ գնացքում բոլոր ժամանակների համար կարեւոր մի հասարակ զուգարան ունենալու հարցը:

Գյումրին երկաթուղային կարեւոր հանգույց է մեր հանրապետությունում` այս ոլորտում ունեցած հարուստ պատմությամբ ու ավանդույթներով: Քաղաքի երկաթգծի կայարանի տարածքում շուտով հետաքրքրվողներին կներկայանա երկաթուղու բացօթյա թանգարան, որտեղ ցուցադրված կլինեն ավելի քան հարյուրամյա հին շոգեքարշ եւ ուղեւորատար վագոն: Դրանց տեղադրման աշխատանքը սկսվել էր հուլիսի 2-ից: Ըստ տեղեկությունների, օգոստոսի 4-ին այստեղ է շուքով նշվելու է Երկաթուղայինի օրը:

Գյումրու նոր ուղեցույց-քարտեզը` անգլերեն, կլինեն նաեւ ռուսերենն ու հայերենը

«Գյումրին` ԱՊՀ 2013 թ. մշակութային մայրաքաղաք» ծրագրի եւ քաղաքի մյուս հյուրերին անգնահատելի ծառայություն կարող է մատուցել այս բնակավայրի նոր` անգլերեն ուղեցույց-քարտեզը, որը պատրաստվել եւ տարվա միջոցառումներից առաջ լույս է ընծայվել ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբի նախաձեռնությամբ: Վերջինիս դեռ 2004 թվականին հրատարակած հայերեն քարտեզը, լինելով այս տարիներին հրապարակում եղած քաղաքի երեւի միակ քիչ թե շատ լիարժեք ուղեցույց-քարտեզը, կատարել է իր դերը, բայց անցած տարիների ընթացքում Գյումրիում նաեւ փոփոխություններ են եղել, միաժամանակ մեծացել է դրա այլալեզու հրատարակության պահանջարկը:

Անգլերեն քարտեզում տեղ են գտել Գյումրու բոլոր փողոցները, նրբանցքները, թաղամասերը, առողջապահական հիմնարկները, սպասարկման ծառայությունները, հաստատությունները, մշակութային կենտրոնները եւ այլն, նշվել են քաղաքային ելքերից մինչեւ այլ քաղաքներ ընկած հեռավորությունները, մայրուղիների համարները, Շիրակի մարզի շատ պատմաճարտարապետական եւ բնության հուշարձաններ, առկա է Գյումրի քաղաքից օդային, ավտոմոբիլային, երկաթուղային հաղորդակցության վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն եւ այլն:

Քարտեզի հեղինակը` «Ասպարեզ» ակումբի խորհրդի նախագահ Լեւոն Բարսեղյանը, խոսացել է մոտ մեկ ամսից լույս ընծայել դրա ռուսերեն, իսկ սեպտեմբեր-հոկտեմբերին` հայերեն տարբերակները: Գ. Մ.

ՎՐԱՍՏԱՆ

Եկեղեցու հիմնարկէք Նինոծմինդայի Նամզարա գյուղում

Հուլիսի 6-ին Նինոծմինդայի շրջանի Նամզարա գյուղում, հանդիսապետությամբ վիրահայոց թեմի առաջնորդ Վազգեն եպիսկոպոս Միրզախանյանի եւ մասնակցությամբ Արմաշ եւ Տաթեւ քահանաների, կատարվեց նոր կառուցվող Սբ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցու հիմնարկէքի արարողությունը: Նամզարա գյուղում կառուցվում է նոր եկեղեցի` բարերարությամբ Հակոբ Խաչատրյանի:

Արարողության ավարտին իր քարոզում վիրահայոց թեմի առաջնորդը կարեւորեց եկեղեցու դերը գյուղի կյանքում:

«Նամզարեցիներն իրենց մեջ ունենալով Հակոբ Խաչատրյան բարերարը` հիմքը դրեցին այս գեղեցիկ եկեղեցու: Օրվա խորհուրդը շատ մեծ է, գիտենք` ժողովուրդն ինչքան դժվար է ապրում, բայց այս ամեն դժվարությունների մեջ մտածում է նաեւ հոգեւոր կյանքի մասին: Թող ամուր եւ օրհնաբեր լինեն այս հիմնաքարերը, որ երբեք այս տաճարի դռները չփակվեն, չսասանվի եւ նա հազարավոր տարիներ իր հոգեւոր ծառայությունը մատուցի գյուղի բնակչությանը»,- իր խոսքում նշեց Վազգեն սրբազան Միրզախանյանը:

Ջավախքի ընդհանուր առաջնորդական փոխանորդության մամլո դիվան

Երուսաղեմի հայոց պատրիարքը` Հորդանանում

Ամմանից Ամմանի մշակութային միության եւ ՌԱԿ «Վահան Թեքեյան» ակումբի ատենապետ Ներսես Ներսեսյանից տեղեկացանք, որ հունիսի 28-ին Նուրհան արք. Մանուկյանն այցելել է Հորդանան: Հորդանանահայերը խանդավառությամբ են ողջունել երուսաղեմահայոց ու հորդանանահայոց պատրիարք հոր գալուստը: Նույն օրը պատրիարքը սուրբ պատարագ է մատուցել Սուրբ Թադեոս եկեղեցում:

Պատրիարք հոր ընդունելությունը տեղի է ունեցել ՀՄԸՄ-ի «Տաքեսեան» սրահում: Ընդունելությունը կազմակերպված էր գաղութի առաջնորդ Վահան արք. Թոփալյանի ջանքերով:

ԱՐՁԱԳԱՆՔ-ԿԱՐԾԻՔ

Բարեկա՞մ, թե՞ թշնամի *

Պարոն Երվանդ Ազատյան, իրերին պետք է նայել շատ պարզ ու գլոբալ: Հիմա Ռուսաստանը զինում է Ադրբեջանին, որոշ ժամանակ անց Ադրբեջանը պետք է հարձակվի Հայաստանի վրա, եւ Հայաստանն էլ պետք է աղերսի Ռուսաստանին` իրեն ազատել բնաջնջումից: Եվ Ռուսաստանը պետք է «դժվարությամբ» համաձայնվի դրան, փոխարենը կամ արդեն հայաթափված ու հայաբնաջնջված Հայաստանը միացնելով իրեն ու հայտարարելով իր մի նահանգ, կամ էլ այնպիսի «ծախսերի հաշիվ» ներկայացնելով, որ Հայաստանը ոչ միայն իր, այլ նաեւ պապերի հայրենիքն ու հողերն էլ վաճառելով դուրս չի գա դրա տակից: Ռուսները անվճար այսքան ժամանակ ոչինչ չեն արել, ամենավառ վկայությունը «Գույք պարտքի դիմաց» գործարքն է: Սկզբում իրենց հովանավորությամբ կոռուպցիան ու ավազակապետությունը սիրեցրին Հայաստանում, միջնորդված ձեւով թալանեցրին գործարաններն ու գույքը, ապա պարտքի դիմաց վերցրեցին դրանք: Այսօր նրանցն են թե՛ կապի միջոցը, թե՛ հոսանքը, թե՛ գազը, թե՛ Հայաստանի բազմաթիվ տնտեսություններ: Լուծում է պետք գտնել այս վիճակում, իսկ այս վիճակը ռուսներն են արել դեռ 20-րդ դարի սկզբում, Հայաստանը կտրելով ծովից: Տղամարդ եք, լուծում գտեք:

** Սույն արձագանքի առիթը Ե. Ազատյանի «Բարեկա՞մ, թե՞ թշնամի» վերնագրով հոդվածն է, տպագրված հուլիսի 3-ի համարում:*

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԻԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010, Հանրապետութեան 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ հեռ. 060 271117
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ հեռ. 060 271113
Հաշվապահութիւն (գովազդ) հեռ. 582960
060 271112
Լրագրողների սենեակ հեռ. 060 271118
Համակարգչ. ծառայութիւն հեռ. 060 271115
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն
հեռ 060 271114, 010 529353
Համակարգչային շարուածքը` «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսութեամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում:
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ

Անցուդարձ

1-ին էջից

Նպաստներ եւ կենսաթոշակներ՝ 304 մլրդ դրամ

2013-ի պետական բյուջեի ծախսերը 1 տրլն 152 մլրդ դրամ են: Ինչպես այս տարվա, այնպես էլ նախորդ տարիների պետական բյուջեներում ծախսերի գերակշիռ մասը հատկացվում է սոցիալական ծախսերին: Այս տարի սոցիալական ոլորտին է հատկացվել 304,6 մլրդ դրամ: Այսինքն, պետական բյուջեի մոտ 26 տոկոսը հատկացվում է կենսաթոշակների եւ սոցվճարների վճարման համար: Շուրջ 500 հազար կենսաթոշակառուներին հատկացվող կենսաթոշակների վճարման համար հատկացվող գումարն այս տարի 197,7 մլրդ դրամ է կամ պետական բյուջեի մոտ 17 տոկոսը: Այլ հարց է, որ կենսաթոշակի չափը չի կարող բավարարել տարեցների կենսական պահանջների բավարարմանը: Սակայն ակնհայտ է, որ այսօր պետության կողմից միայն կենսաթոշակների վճարման համար տրամադրվող գումարներն ավելի են, քան անգամ երկրի պաշտպանության համար հատկացված 180 մլրդ դրամը: Եվս 104 մլրդ դրամ էլ տրամադրվում է նպաստներին՝ ընտանեկան, երեխաների, մայրության, հաշմանդամության, գործազրկության եւ այլ նպաստներ: Փաստորեն, պետությունն այսօր սոցիալական նպաստներով կատարում է ամենամեծ հատկացումը բյուջեից:

Հաջորդ հարցն այն է, թե որքանո՞վ են այստեղ հնարավոր չարաշահումները: Հիշեցնենք, որ 2011-ին կենսաթոշակների բաշխման համակարգում հայտնաբերված չարաշահումների համակարգը հնարավորություն էր տվել պետական բյուջեից 11 մլրդ դրամ յուրացնել տվյալ ոլորտի պետական կառավարման տարբեր օղակներում: Ընդ որում, այդ համակարգն ամենեւին էլ սոցհիմնադրամի դատվող նախագահի ժամանակ չի ձեւավորվել եւ արդարացի կլիներ պատասխանատվության ենթարկել նրան նախորդողներին եւս: Ամեն դեպքում, այս համակարգը արմատապես փոխվեց, մահացած կենսաթոշակառուի անվանումը անմիջապես դուրս է գալիս կենսաթոշակառուների բազայից, կենսաթոշակառուները տարեկան մեկ անգամ պարտավոր են ներկայանալ իրենց անձը հաստատող փաստաթղթով եւապա շարունակել ստանալ կենսաթոշակը: Այսինքն, կարող ենք ասել, որ այս համակարգում գոնե խոշոր չարաշահումները բացառելու համար մեխանիզմներ են ստեղծվել, հետեւաբար ծախսերն այստեղ այլեւս ռիսկային անվանել չենք կարող:

Պետական աշխատավարձեր՝ ըստ ոլորտների

Պետական կառավարման ապարատի պահպանման ծախսերը՝ ներառյալ եկամտային հարկը, 2013-ին կառավարության միջնաժամկետ ծախսային ծրագրով կազմել են մոտ 63 մլրդ դրամ: Այդ գումարով վճարվել են մոտ 17 հազար պետական կառավարման մարմինների աշխատողների աշխատավարձերը: Մասնավորապես, խոսքը քաղաքացիական ծառայողների, դատական եւ դատախազական համակարգի, արտգործնախարարության, հարկային եւ մաքսային ծառայողների աշխատավարձերի մասին է: Թերեւս պարզ է, որ այստեղ նույնպես չարաշահումներ չեն կարող լինել, հատկապես այս տարի, երբ գործում է աշխատողների եկամտային հարկի էլեկտրոնային հաշվետվությունների համակարգը:

Նույնը կարելի է ասել նաեւ կրթության ոլորտի աշխատավարձերի մասին: Պետական բյուջեից կրթության ոլորտին հատկացված թյան հատուկ ուշադրության կենտրոնում, եւ յուրացնել այս տողով հատկացված գումարն այժմ անհամեմատ դժվար է եւ ռիսկային հենց իրենց՝ յուրացնողների համար:

Միեւնույն ժամանակ, նշենք, որ առողջապահությանը հատկացված գումարի հիմնական մասը դարձյալ աշխատավարձերն են: Հիվանդանոցային ծառայությունների համար հատկացված 27 մլրդ դրամը եւ արտահիվանդանոցային ծառայությունների համար հատկացված 23 մլրդ

Պետբյուջեի ծախսերի կեսից ավելին կենսաթոշակներն ու աշխատավարձերն են

կացվում է կենսաթոշակների եւ սոցվճարների վճարման համար:

108 մլրդ դրամի գերակշիռ մասը մանկավարժների աշխատավարձերն են կազմում: Մասնավորապես, նախադպրոցական եւ տարրական կրթության համակարգին տրամադրվում է 23 մլրդ դրամ, միջնակարգ ընդհանուր կրթությանը՝ 48 մլրդ դրամ, նախնական եւ միջին մասնագիտական կրթությանը՝ 6 մլրդ դրամ, բարձրագույն կրթությանը՝ 8,1 մլրդ դրամ: Մոտ 85 մլրդ դրամ կազմող աշխատավարձերը հիմնականում վճարվում են բանկային պլաստիկ քարտերով, աշխատողների մասին էլեկտրոնային հաշվետվություններն ուղարկվում հարկային ծառայություն: Գրեթե անհավանական է, որ այստեղ լինեն յուրացումներ:

Պաշտպանության ոլորտին հատկացվող 180 մլրդ դրամի մոտ կեսը, երկրի նախագահի վկայությամբ, նույնպես աշխատավարձերն են: Այսինքն, մոտ 90 մլրդ դրամը: Հասարակական կարգի պահպանության համար տրամադրվող 72 մլրդ դրամից 29,5 մլրդ դրամը ոստիկանության, 16,7 մլրդ դրամը ազգային անվտանգության ծառայության, 5,7 մլրդ դրամը փրկարար ծառայության աշխատավարձերն են: Մոտ 52 մլրդ դրամ էլ աշխատավարձեր այստեղ են:

Փաստորեն, վերոնշյալ բոլոր ոլորտների աշխատավարձերը միասին վերցրած կազմեցին 291 մլրդ դրամ՝ փոքր-ինչ ավելի ցածր կենսաթոշակներին հատկացվող ընդհանուր գումարից: Այսինքն, պետական աշխատավարձերն ու կենսաթոշակները միասին վերցրած կազմում են գրեթե 600 մլրդ դրամ կամ պետական բյուջեի ծախսերի ավելի քան կեսը:

Առողջապահության ծախսեր եւ պետական պարտք

Առողջապահությանը հատկացվող գումարն այս տարի կազմել է մոտ 72 մլրդ դրամ: Այստեղ գումարի բաշխման այլ սկզբունք է գործում: Դրա մի փոքր մասն ուղղվում է բժշկական սարքավորումների, ապրանքների, դեղագործական ապրանքների ձեռք բերմանը: Այստեղ արձանագրված չարաշահումները, մասնավորապես դեղորայքի պետգնումների հետ կապված, անցյալ տարի բացահայտվեցին տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի կողմից: Այդուհանդերձ, նշենք, որ այս ոլորտին բյուջեով կատարված հատկացումները կազմում են 3,6 մլրդ դրամ: Այնպես չէ, որ այստեղ արդեն չարաշահումների ռիսկեր չկան, բայց եւ այնպես էլ չէ, թե չարաշահումների ժամանակ այդ ամբողջ գումարը կամ դրա մեծ մասն է յուրացվում: Այժմ պետգնումների ոլորտն, ընդհանուր առմամբ, գտնվում է կառավարու-

դրամը հիմնականում բուժաշխատողների աշխատավարձերն են: Այսինքն, եւս 50 մլրդ դրամի աշխատավարձեր:

Ավելացնենք, որ այս տարի արտաքին պետական պարտքի սպասարկման առումով բավականին ծանր տարի էր: Այդ նպատակով բյուջեից հատկացված է 52,5 մլրդ դրամ: Այս գումարով ամբողջությամբ մարվում է արտաքին պարտքը եւ անիմաստ է խոսել որեւէ յուրացումների մասին:

Ռիսկային ոլորտները հայտնի են

Ֆինանսների նախարար **Դավիթ Սարգսյանի** տեղեկացմամբ, պետական գնումների իրականացման համար պետական բյուջեից տրամադրված գումարները կազմում են մոտ 262 մլրդ դրամ: Նրա հավաստմամբ, այստեղ կան ռիսկեր, որոնք սակայն համակարգային չեն եւ հնարավոր են մի քանի հարյուր միլիոն դրամի յուրացումներ: Դավիթ Սարգսյանը նաեւ ներկայացրեց, թե ի՞նչ քայլեր են արվում պետական գնումների համակարգում յուրացումները բացառելու համար: Բնական է, որ այդ քայլերը որոշակի արդյունքներ կտան: Այնուամենայնիվ, այս ոլորտում ռիսկեր կան եւ անհրաժեշտ են ֆինանսների նախարարության, վերահսկիչ պալատի մշտական հսկողությունը դրանք նվազագույնի հասցնելու ուղղությամբ:

Հասկանալի է, որ պետական միջոցների անարդյունավետ վատնելու մեծ ռիսկեր ունեցող ոլորտը շինարարությունն է: Այս ոլորտը մշտապես եւ ամենուր է ռիսկային, հետեւաբար այն պետական վերոնշյալ կառույցների մշտադիտարկման ներքո գտնվող երկրորդ կարեւոր ոլորտը պետք է լինի՝ պետգնումներին զուգահեռ:

Այսպիսով, ելնելով պետական բյուջեի ծախսերի մեծություններից, ոլորտներից եւ տրամաբանությունից, կարելի է եզրակացնել, որ այդ ծախսերը հիմնականում ծառայում են իրենց նպատակներին: Պետական աշխատողները ստանում են իրենց աշխատավարձերը, կատարվում են պետական գնումներն ու շինարարությունը, մատուցվում են ծառայությունները: Մնում է միայն ավելի ուշադիր լինել ռիսկային ոլորտներում կատարվող ծախսերի նկատմամբ, որպեսզի դժվարությամբ հավաքվող հարկային եկամուտները չփոշիացվեն եւ չվատնվեն որոշ անկուշտ պետական պաշտոնյաների կողմից: Միեւնույն ժամանակ նշենք, որ այդ ոլորտների ծախսերը, ինչպես արդեն ցույց տվեցինք վերեւում, ամենեւին էլ պետական բյուջեի մեծ մասը չեն կազմում, ինչպես ներկայացվել էր վերջերս:

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Խնդիրը կնոջ մեջ է

Հայաստանում համառորեն չեն հանդարտվում կրքերը՝ կապված ռուս-ադրբեջանական «զենքի առեւտրի» հետ: Այդ քննարկումները, որոնք վաղուց արդեն հասել են քննարկում-շահարկում սահմանագիծը, որոշում են, որ Ռուսաստանը, փաստորեն, դավաճանեց մեզ, որ Մոսկվայից ժամ առաջ պետք է հրաժարվել, մանավանդ հիմա, երբ գալիք նոյեմբերին Վիլնյուսում ԵՄ-ի հետ նախաստորագրելու ենք Ասոցացման համաձայնագիրը, որի կարեւոր կետերից մեկն էլ ԵՄ-ի հետ «Խոր, համապարփակ, ազատ առեւտրի» համաձայնագիրն է: Ընդ որում, Հայաստանում այս օրերին հնչում են նաեւ ձայներ, բավականին լուրջ ձայներ լուրջ տեղերից, թե Մոսկվան Բաքվին զինում է, որով-

Ինչ վերաբերում է զենքին. ասել ենք արդեն, որ սա բիզնես է, բայց քանի որ «սա բիզնես է» ասում են նաեւ ռուս պաշտոնյաները, փոքր-ինչ այլ բան մտածենք: Բուն խնդիրն այն է, որ Մոսկվան Բաքվին ընդհանուր մեկ միլիարդ դոլարի արժողությամբ զենք-զինամթերք է վաճառել: Բայց Մոսկվան Ադրբեջանին միշտ է զենք վաճառել, երբ Հայաստանն այնքան հեռու էր Եվրոմիությունից, որքան Սան Ֆրանցիսկոն Շրի Լանկայի մայրաքաղաք Կոլոմբոյից: Հետեւաբար, բուն այս գործարքը ոչ մի կապ չունի Հայաստանի ու ԵՄ-ի միջեւ ընթացող ինտեգրացիոն գործընթացների հետ: Ուրեմն, Մոսկվան, Ադրբեջանին զինելով բոլորովին նպատակ չունի պատժելու Հայաստա-

հետեւ Հայաստանը պատրաստվում է «ինտեգրացվել» ԵՄ-ի հետ, ավելին, հենց սրա համար Մոսկվան «պատժեց» Հայաստանին՝ թանկացնելով Հայաստան ներմուծվող գազի գինը...

Նախ, գալիք նոյեմբերին Հայաստանն ամենեւին էլ չի դառնալու ԵՄ 29-րդ անդամը՝ Խորվաթիայից հետո, այլ ընդամենը համաձայնագիր է նախաստորագրելու ԵՄ-ի հետ: Ընդ որում, համաձայնագրի նախաստորագրումը համաձայնագրի պարտադիր ստորագրում չի նշանակում, քանի որ եթե կողմերը համաձայնագիր են նախաստորագրում, ուրեմն կողմերից մեկը՝ տվյալ պարագայում ԵՄ-ն, դեռ պահանջներ ու առաջարկություններ ունի կողմերից մեկին, տվյալ պարագայում՝ Հայաստանին, եւ միայն դրանց բավարար մակարդակով եւ սահմանված ժամկետում կատարելուց է կախված՝ կստորագրվի արդյոք այդ նախաստորագրված համաձայնագիրը: Բայց Հայաստանում ոչ մի կերպ չեն ավարտվում այս շահարկում դարձած քննարկումները...

Իրականում, երբ մի կին մտնում է կեղտոտ սենյակ եւ այնտեղ մուկ նկատելով բղավում ու ցատկում է սեղանի վրա, խնդիրը ոչ թե մուկն է, այլ կինն է:

Մի՞թե Հայաստանում կա մեկ հոգի, ով հետաքրքրված է քաղաքականությամբ, որը համոզված չէր, որ Հայաստանում ընտրական ցիկլի ավարտից հետո գազի գինը բարձրանալու է: Հետեւաբար, ի՞նչ կապ ունի գազի գնի բարձրացումը Վիլնյուսում նախաստորագրելիք փաստաթղթի հետ: Ոչ մի: Գազի գինը բարձրանում է անգամ Ռուսաստանում, բայց ոչ մի ռուսաստանցի Վիլնյուսում ԵՄ-ի հետ չի նախաստորագրելու Ասոցացման համաձայնագիր:

նին: Ավելին, Ադրբեջանին զենք վաճառող Մոսկվան Հայաստանին զենք տալիս է, նույն զենքից: Ուրեմն, Ռուսաստանը նպատակ ունի հավասարապես զինել Հայաստանին ու Ադրբեջանին, դա անել հնարավորինս հրապարակային, որպեսզի նրանք միշտ պատրաստ լինեն «միմյանց ուտելու», բայց երբեք դրա համարձակությունը չունենան: Այսինքն, տարածաշրջանում երկար պահպանվի ոչ պատերազմ, ոչ խաղաղություն Մոսկվայի համար խիստ ցանկալի իրադրությունը, որի ժամանակ միայն Ռուսաստանը կարող է հավասարաչափ ճնշել և՛ Հայաստանին, և՛ Ադրբեջանին:

Մյուս կողմից, զենքի վաճառքը, պոմիդորի վաճառք չէ. դա տարիների գործընթաց է: Այսինքն, որ Մոսկվան Բաքվին զենք է վաճառել, դա ամենեւին էլ երեկ չի որոշվել, այլ 2009-ին դեռեւս, այսինքն՝ ռուս-ադրբեջանական զենքի գործարքը ոչ միայն կապ չունի Հայաստանի՝ ԵՄ-ի հետ Ասոցացման պայմանագիր ստորագրելու հետ, այլեւ գազի գնի թանկացման շարունակություն չէ անգամ: Դրանք առանձին գործընթացներ են: Ինչ վերաբերում է «Սմերչ» հզոր զինատեսակին, որը, ըստ հայկական ու ադրբեջանական մեդիայի, շեշտում ենք՝ միայն ըստ հայկական ու ադրբեջանական մեդիայի, Ռուսաստանը վաճառել է Ադրբեջանին, եւ, որի մանրամասն բնութագիրը տպեցին հայկական մի շարք պարբերականներ՝ հանդես գալով հատուկ «Սմերչ» թեմայով վերլուծականներով... Իրականում Ադրբեջանը «Սմերչ» ունի արդեն 8 տարի... Իրականում Հայաստանն էլ «Սմերչ» ունի:

Իրականում խնդիրը... կնոջ մեջ է:

ՀՈՎԻԿ ԱՓՅԱՆ

Արաքսը

Աշխարհի ծայրը Մեղրիում է

Հայաստանի քարտեզի վրա Մեղրին կարծես մեկուսի կես լինի երկրի ծայր հարավում: Երեւանից 376 կմ հեռու գտնվող քաղաքը երկրի ամենատաք վայրն է եւ փռված է Արաքսի մոտ, Իրանի դիմաց: Այդ չորային լեռնաշղթաների արանքում ժամանակն ասես կանգ է առել:

Նախիջեւանի եւ Արցախի միջեւ ընկած Զանգեզուրը հայ ազգայնականության ամրոց է: Այս լեռներում Դավիթ-Բեկը մարտնչել էր պարսիկների դեմ, իսկ Գարեգին Նժդեհը ապաստան էր գտել Հայաստանի կարճակյաց առաջին հանրապետության օրոք բոլշեւիկների դեմ պայքարելիս: Խորհրդայնացումից առաջ եւ հետո Բաքվի եւ Երեւանի վիճարկած հույժ ռազմավարական այս հողատարածքը այսօր ուշադրության կենտրոնում է Ադրբեջանի հետ տարածքների փոխանակման մեռելածին նախագծի հրապարակումից եւ Հայաստանի հարավը իրանցի ազերիների ոչխարների արոտավայր դարձնելու բանակցությունների ձեռնարկումից հետո:

Դեպի հարավ տանող դժվարին ճամփան

Երեւանից Մեղրի տանող ճանապարհը երկար է, փորձություններով լի եւ նույնիսկ վտանգավոր: Ցերեկային ժամերին բազմաթիվ իրանական բեռնատարներ բավական վտանգավոր ճամփորդություն են կատարում վատ եղանակի պայմաններում, արագ սլանալով անմխիթար վիճակում գտնվող ասֆալտի վրայով: Կարելի է հեշտությամբ պատկերացնել, թե այդ հոգնաբեկ վարորդներն ինչպես են հանգստանում ճամփեզրին թառած, պարսկերեն ճչացող անվանումներ կրող մի քանի սրճարաններում ու պարասրահներում: Սիսիանը, Շաքիի վեհատեսիլ ջրվեժը, Գորիսը, ապա Կապանը անցնելուց հետո Սյունիքում ճամփորդության վերջին փուլը, անկասկած, ամենազարմանալին է: Կապանից հարավ կանաչ անտառների միջով անցնող նոր մայրուղին ընտրելը լավ միջոց է խուսափելու իրանական բեռնատարներից, որոնք նախընտրում են նվազ թվով ոլորաններ ունեցող Քաջարանի ճանապարհը:

Մեղրիի ճանապարհի մոտ գտնվող Շիկահողի բնական արգելոցն ունի հեքիաթային տեսարան: Այնտեղ մուտք գործելը դժվար է, քանի որ գտնվում է 1660 մետր բարձրության վրա: Ջուրն այնտեղ հորդառատ է, իսկ կանաչի երանգները` անսահմանորեն հարուստ: Հայաստանի բնապահպանները պաշտպանում են ստղանքը: Ուղին մեզ թվում է անվերջանալի: Ծառերը վաղուց իրենց տեղը զիջել են քարերին: Կիրճերի միջեւ ընկած վերջին վայրէջքը, որտեղ հորիզոնում առեւույթ անկենդան լուսնային բնապատկերներ են տարածվում, ներշնչանքի աղբյուր է եղել բանաստեղծ Համո Սահյանի համար:

Վեհատեսիլ մաքրություն ունեցող այդ ընդարձակ տարածքը վայրի է եւ զերծ ամեն մի սահմանափակումից: Հեշտությամբ մոռանում ենք, թե տարածաշրջանը որքան է կտրատվել ու վերաձեւվել սղոցանման սահմանների պատճառով: Նաեւ դժվար է մտածել սարերի լռությունը քանիցս խախտած թնդանոթային որոտների մասին: Նախիջեւանը հեռու չէ. եթե հայկական ուժերը այն վերագրաված լինեին, Երեւանից Մեղրի հասնելը կտեւեր ընդամենը երկուսուկես ժամ:

Վայրէջքը շարունակվում է: Տեսնում ենք մի ամայացած գյուղ: Էլեկտրականություն չունեցող քարաշեն պարզ տներ, լքված եկեղեցի. մեղմ քամին է փչում լեռնային արոտավայր դարձած այս աներեւակայելի եւ մտահոգիչ տեղանքում: Ավելի ուշ ես կիմանամ, որ դա նախկին Շվանիձոր գյուղն է. որ գտնվում է մի քանի տասնյակ կիլոմետր հեռու:

Երեկոյան արեւը պակաս ագրեսիվ է, վխտացող օձերը գրեթե չեն երեւում, եւ առավել բախտավոր անցորդները հնարավորություն ունեն տեսնելու լեռնագագաթներին կանգնած մի քանի քարայծեր: Այս ճանապարհով անցնող ավտոմեքենաները հազվագյուտ են: Մինչ վայրէջքը շարունակվում է, պատրանք է հայտնվում, թե շուտով կհասնենք ծովին: Մոռանում ենք, որ հայոց երկրում ծով այլեւս գոյություն չունի: Արեւոտ ու զգայական Միջերկրական ծովի պատրանքը անհետանում է, երբ առջեւում երեւում է Արաքսի հովիտը: Փշալարերի հետեւում գետն է տանում իր ցեխոտ ջրերը: Փշալարերի այն կողմում Իրանի Իսլամական Հանրապետության մի մռայլ եւ ոչ այնքան տպավորիչ բնապատկեր է: Կապույտ մինարեթները մատնում են բեժ քարերով մի գյուղի առկայությունը, եւ մենք ջանում ենք լուսանկարել այն, թեեւ գիտենք սահմանի լուսանկարման արգելքի մասին: Ծովի բացակայության պայմաններում մեղմ լույս է անձրեւում: Մեղրին արդեն շատ մոտիկ է. դա կանաչ գոգահովիտ է չորային լեռների մեջտեղում:

Շվանիձոր

Դրախտի անկյուն Իրանի սահմանի մոտ

Իրանական դրոշը ծածանվում է մյուս ափին` ռուս (կամ գուցե հա՞յ) զինվորների դիտաշտարակների դիմաց: Մեր առջեւ հառնում է մեկ ուրիշ Հայաստան: Վերեւից քաղաքին հսկող Մեղրիի հին ամրոցից (վերակառուցված է 18-րդ դարում) պարզ երեւում են եկեղեցիների գմբեթները, որոնք ինչ-որ չափով հիշեցնում են Իրանում գտնվող Նոր Ջուղայի գմբեթները: Տաքի պատճառով առկա է Արեւելքի մի կանխազգացողություն: Կողմնորոշիչները խառնվում են. մենք Կովկասի սահմանագծին ենք` ռուսաց Հայաստանի եւ պարսից Հայաստանի միջեւ: Մերթ ընդ մերթ թվում է, թե Կիլիկիայի Քեսաբ գյուղում ենք: Քաղաքը կամ, ավելի շուտ, օազիսը սեյսմիկ տարածքի վրա է: Ծովի մակերեւույթից 600 մետր բարձրության վրա գտնվող բնակավայրը շռայլորեն փոխհատուցում է խոնջացած ճանապարհորդին: Անվանադիր գետի ջրերով ոռոգվող Մեղրին ունի բացառիկ արեւափայլք, տաք կլիմա, որը չափավորվում է մեղմ ձմեռներով: Այստեղ կարծես թե աճում է ամեն ինչ: Կիտրոնից, նարնջից, մանդարինից եւ ելակից հրաշալի մուրաբաներ են պատրաստում: Հայտնի են նաեւ կիվին եւ մանավանդ նուռը, որի համը գնահատվում է ամբողջ երկրում: Մոտ 5 հազար բնակիչ ունեցող Մեղրին նման է աղմուկից ու մոլեգնությունից հեռու քնած խաղաղ արվարձանի: Քաղաքի քարաշեն տներով փողոցներում մեծ թիվ են կազմում շիկահեր եւ բաց գույնի աչքերով երեխաները: Հայացքների անմեղությունը հաստատում է համաշխարհայնացումից զերծ մնացած եդեմական անկյան գաղափարը: Այդուհանդերձ «Լադաները» աստիճանաբար անհետանում են` իրենց տեղը զիջելով «Մերսեդեսներին»:

Նախկին ԽՍՀՄ սահմանի մոտ գտնվող Մեղրին եւ շրջանը երկար ժամանակ փակ էին օտարերկրացիների առջեւ: Խորհրդային քաղաքացիները պարտավոր էին իրենց բարեհուսությունը ցույց տալ այնտեղ ապրող բարեկամին կամ ազգականին այցելելու համար: Մեզ հյուրընկալող Միշա Ազարյանը խաղաղ ապրում է իր կյանքը: Միայն Աստծուն է հայտնի, թե 1990-ականների առաջին կեսի մութ տարիները որքան տառապանքներ են պատճառել նրան եւ յուրայիններին: Նա հիշում է ադրբեջանցի հայախոս գյուղացիներին, որոնք մինչեւ 1988 թվականը ապրում էին Մեղրիի բարձունքներում: «Նրանք ոչխարների հոտեր էին պահում եւ շատ զավակներ ունենում: Նման աճի պայմաններում նրանք կգրավեին Զանգեզուրը: Նրանք հապճեպորեն հեռացան: Իրենց հետ հակամարտություն չունեինք, բայց երբեք մտքներովս չէր անցել նրանց հետ խառնվել»: Նա անուշաբույր վարդերով երիզված իր պարտեզում կատարյալ տաշվածքով եւ ակնհայտորեն լավորակ փայտերի կույտ է սարքել: Հարցնում եմ, թե որտեղից են այդ փայտիկները:

- Այս փայտը Երեւան-Նախիջեւան-Բաքու նախկին երկաթուղագծից է: Պատերազմը սկսվելուց ի վեր ոչ մի գնացք չի անցնում այստեղով...

- Իսկ իրանցինե՞րը: Կապեր ունե՞ք նրանց հետ:

- Նրանք մեր մոտով չեն անցնում: Նրանց բեռնատարներն ուրիշ ճանապարհ են ընտրում: Սովորաբար ոչ մի իրանցի ոտք չի դնում Մեղրի: Իրանցիներն այստեղ լավ համբավ չունեն, սակայն պետք է խոստովանեմ, որ մենք նրանց շատ ենք պարտական: Ինչպե՞ս մոռանանք մութ տարիների ամենավատ պահին նրանց մեկնած ձեռքը. նրանք միակն էին, երբ այստեղ սով էր: Բոլոր սահմանները փակ էին: Ես դա չեմ կարող մոռանալ:

Միշան հուզված է: Գուցե պատճառը այն մի քանի բաժակ կոնյակն է, որ ինքը հրամցրեց նոր հիպպիական կերպարանքով երիտասարդ գերմանացի հյուրին, որը հեծանվով շրջում է Ասիայում: Նա ակնհայտորեն ուրախ է, որ կարող է մեզ հետ անկեղծ խոսել: Նրան լսելիս ջանում եմ պատկերացնել Հայաստանի նորագույն պատմության ամենածանր պահերին երկրային դրախտի այս անկյանը պաշտպանած թշվառությունը:

Մեղրի

Ճարտարապետական մեծաքանակ գանձեր

Աշխարհագրական մեկուսացվածության պատճառով Մեղրին ընդունում է սակավաթիվ զբոսաշրջիկների: Վերջիններս սովորաբար կանգ են առնում Գորիսում, որտեղից իրենց ճամփան շարունակեն դեպի Արցախ: Միշան ինձ պատմում է իր հյուրերի մասին. նրանց մեծ մասը Երեւանում պաշտոնավարող արեւմուտքցի դիվանագետներ են, որոնք, անձնագրերում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության այցագիր չունենալով, նախընտրում են այցելել Հայաստանի ծայրագույն հարավ: Այլ կարգի հաճախորդներ են ուսապարկերով Իրանում տեղաշարժվող փողազուրկ ճանապարհորդները: «Հայաստան հասնելուց հետո նրանք մտածում են միայն գարեջուր խմելու մասին», ժպտում է Միշան:

Սահմանադուռ լինելուց բացի` Մեղրին հայտնի է նաեւ ճարտարապետական գանձերով: 17-րդ դարում կառուցված Սուրբ Մարիամ Աստվածածին եկեղեցին քաղաքի կենտրոնում է, Սուրբ Սարգիս նախկին մենաստանը (նմանապես 17-րդ դար) իր շլացուցիչ որմնանկարներով հանդերձ գտնվում է կից հարթավայրում, որտեղ հին Մեղրին է կամ, ինչպես սովորաբար ասում են, Փոքր թաղը: Փայտաշեն պատշգամբներով հին քարե տների մեծամասնությունը կառուցված է 19-րդ դարում: Որոշ տներ վերականգնված են եւ ունեն փարթամ պարտեզներ: Սալմաստ գավառում ծնված գրող Րաֆֆին դեպի Թիֆլիս ճամփորդելիս որոշ ժամանակ դասավանդել է Սուրբ Սարգիս մենաստանում:

Կարճեւան. Մեղրի բարբառի որոնումներ

Հայաստանի մնացյալ մասից մեկուսացած Մեղրիի շրջանը յուրահատուկ է նաեւ իր բարբառով, որը տարբեր է Գորիսի ու Կապանի բարբառներից եւ նույնքան անմատչելի, որքան Մուսա լեռանը: Մեզ տալիս են Մեղրիի հյուսիս-արեւմուտքում` Ագարակի բարձունքին «թառած» Կարճեւան գյուղի անունը, որտեղ, ասում են, ոչ ոք չի խոսում սովորական հայերեն: Մինչեւ Երեւան ճանապարհը երկար է: Ի՞նչ փույթ. հարկավոր է այցելել: Փշալարերի երկայնքով անցնող Ագարակի ճանապարհին հանդիպում ենք հայկական բանակի մի գեր սպայի, որի ճակատից քրտինք է ծորում: «Արաքսում ձուկ որսալու համար ի՞նչ պետք է անել», հարցնում եմ ես:

Միջազգային

Սահման

«Սահմանապահներից սովորական թույլտվություն ստանալը բավարար կլիներ», պատասխանում է նա: Դիմացի ափին իրանցի (կամ գուցե ազերի՞) գեղջուկները խաղաղ մշակում են իրենց հողակտորները:

- Այստեղ զինվորները շա՞տ են:

- Շատ-շատ: Ադրբեջանն այստեղից երկու քայլի վրա է:

- Ուզում եք ասել՝ Նախիջեւա՞նը:

- Այո: Պետք է այն ազատագրած լինեինք. դա կհեշտացներ մեր կյանքը:

- Դուք շփումներ ունե՞ք իրանցի սահմանապահների հետ: Ուզում եմ ասել՝ կա՞ արդյոք թմրադեղի խնդիր:

- Ոչ: Փառք Աստծո, այդ աղետը շրջանցել է մեզ: Թմրադեղերն անցնում են Ադրբեջանով եւ Թուրքիայով:

Դպրոցը՝ Հայաստան-սփյուռք կամուրջ

Խճաքարային ճանապարհով մի քանի կիլոմետր անցնում ենք ջրային լանջով եւ հայտնաբերում սարերում ննջող մի գյուղ: Ամայի հրապարակի նստարանին նստած երկու ծերունիները մեզ ցույց են տալիս գյուղխորհուրդը, որտեղ դպրոցն է:

Պարապմունքների օր է: Երեք տասնյակ դպրոցականները եւ նրանց ուսուցիչները զարմացած են մեր անսպասելի ներխուժումից: Հայացքներն աշխույժ են, ուսուցչուհիները՝ հմայիչ, բանավոր խոսքում բարբառի հետք անգամ չկա: Հարկ կլինի սպասել մանկավարժական կազմի համախմբմանը: Դպրոցը իրարանցման մեջ է: Կանխասահմանված մի անձնավորության սպասումով մենք զրուցում ենք հանգստի սենյակում: Անսպասելի հանգուցալուծում. երկարատեւ սպասումից հետո դուռը բացվում է, հայտնվում է նրբաճաշակ հագնված մի տիկին: «Դե, այդ ի՞նձ եք փնտրում», հարցնում է նախկին տնօրենուհի Մելինե Գեւորգյանը, որի 73 տարիները աննկատելի են: Մեղմ հայացքով եռանդուն կինը սրամտելով դիմում է ներկաներից յուրաքանչյուրին. «Տեսքս երիտասարդ է, այնպես չէ՞: Ոչ միայն սարերի օդը, այլեւ մեր լեզվի հանդեպ իմ սերն է ինձ պահում»: Հետո, իմանալով սենյակում մի «արեւմտահայի» ներկայության մասին, նա արտասանում է Միսաք Մեծարենցի բանաստեղծությունները (խոստովանելով արդի հայերենի այդ տարբերակի նկատմամբ իր հակումը) եւ ջերմ ձայնով երգում է «Կիլիկիան»: Ես փշաքաղվում եմ՝ լսելով եւ տեսնելով նրա երգեցողությունը Արեւելյան Հայաստանի այս փոքրիկ ու հեռավոր անկյունում: «Գիտե՞ս, կարդացել եմ Շահնուր: Նրա «Նահանջը առանց երգի» վեպը մի գլուխգործոց է: Այն ընթերցելուց հետո ես հասկացա, թե ինչ էր նշանակում հայ լինել սփյուռքում», ասում է նա:

Եթե նկատի ունենանք գյուղի մտավորականների աշխուժությունն ու տաղանդը, նրանք իրենց լավ են զգում: Նրանք հպարտ են իրենց հողով. ժամանակին տեղացիները հանդիսավոր ընդունելություն էին ցույց տվել Գարեգին Նժդեհին դեպի Իրան նրա նահանջի պահին: Մենք կարող էինք մի ամբողջ շաբաթ մնալ նրանց կողքին: Ավա՜ղ, ուշ է. մենք պիտի վերադառնանք: Առկա է լուսանկարչական սարքի առջեւ վերջին անգամ կեցվածք ընդունելու, վերջին անգամ ժպտալու թախիծը: Մենք կրկին ճանապարհ ենք ընկնում՝ քարերն ունենալով իբրեւ ուղեկիցներ: Դեմքերիս ստացել ենք «քնքշանքի հարված»: Խորհում եմ շվեյցարացի գրող եւ մեծ ճանապարհորդ Նիկոլա Բուվյեի նշանավոր արտահայտության մասին. «Ոմանք կարծում են, թե իրենք են ճամփորդություն կատարում. իրականում ճամփորդությունն է, որ ստեղծում կամ քանդում է մեզ»:

Կարճեւանում, կենտրոնում Մելինե Գեւորգյանն է:

ՏԻԳՐԱՆ ԵԿԱՎՅԱՆ
«France-Arménie», juillet 2013
Ֆրանս. թարգմ. Պ. Ք.

ԱՄՆ-ը լրտեսել է Ռուսաստանի, Չինաստանի եւ այլ երկրների քաղաքացիներին

Սնոուդենի նոր բացահայտումը

Բրազիլական O Globo հանդեսը վկայակոչելով՝ արտասահմանյան մի շարք լրատվամիջոցներ հաղորդում է, որ ամերիկյան հատուկ ծառայությունները գաղտնալսում են մասնավորապես ռուսաստանցիներին եւ ստուգում նրանց էլեկտրոնային նամակագրությունը:

Հանդեսը գրում է, որ այս տեղեկատվությունը ստացվել է ԿՀՎ եւ ԱԱԳ նախկին աշխատակից Էդվարդ Սնոուդենից, որի բացահայտումները միջազգային սկանդալներ են առաջացրել եւ ծանր կացության մեջ դրել ԱՄՆ իշխանություններին: Վերջին տեղեկությունների համաձայն՝ Սնոուդենը մնում է Մոսկվայի «Շերեմետեւո» օդանավակայանի տարանցիկ գոտում: Նրան ապաստան տալու պատրաստակամություն են հայտնել Վենեսուելան եւ Նիկարագուան:

Մամուլը մեջբերում է Սնոուդենի այն պնդումը, որ իր ստացած ԱԱԳ գաղտնի նյութերում տեղեկություններ կան ոչ միայն Ռուսաստանի, այլեւ Չինաստանի, Իրանի, Պակիստանի, Բրազիլիայի քաղաքացիների լրտեսման վերաբերյալ:

Գերմանական Der Spiegel հրատարակության լրագրողներն իրենց հերթին անցկացնում են հետաքննություն, որի տվյալների համաձայն՝ ամերիկյան ԱԱԳ-ն (Ազգային անվտանգության գործակալություն) կանոնավորապես հետեւում է Գերմանիայի 500 հազար քաղաքացիների հեռախոսազրույցներին եւ էլեկտրոնային նամակներին: Այս կապակցությամբ երկրի արդարադատության նախարար Զաբինե Լոյտհոյսեր-Շնարենբերգերը իր մտահոգությունն է արտահայտել, մինչդեռ պաշտպանության նախարար Հանս-Պետեր Ֆրիդրիխը հայտարարել է, թե լրտեսման շնորհիվ ԱՄՆ հատուկ ծառայությունները կանխել են մի քանի ահաբեկչություն:

Պ. Ք.

ՉԺՀ-ում կաշառակեր նախկին նախարարը դատապարտվեց մահապատժի

Չինաստանի երկաթուղիների նախկին նախարար Լյու Չժիցզյունը հուլիսի 8-ին դատապարտվել է մահապատժի՝ դատավճռի տարկետմամբ: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանսպրեսը՝ վկայակոչելով ՉԺՀ Սինհուա պետական գործակալությանը: Ֆրանսպրեսը նշում է, որ Չինաստանում տարկետումով մահավճիռը հետագայում մեծ մասամբ փոխարինվում է ցմահ բանտարկությամբ:

Երկաթուղիների նախկին նախարարը մեղադրվում է կաշառակերության եւ պաշտոնեական իրավասությունների չարաշահման մեջ: Քննիչների տվյալներով՝ նախարարի պաշտոն զբաղեցրած տարիներին նա կաշառքներ է վերցրել երկաթուղիների կառուցման պետպայմանագրերը բաշխելիս: Լյու Չժիցզյունի դատավարությունը սկսվել էր հունիսի 9-ին Շանհայում:

Լյու Չժիցզյունը երկաթուղիների նախարարի պաշտոնը զբաղեցնում էր 2003-ից: 2011-ին հայտնի էր դարձել նրա պաշտոնաթողության մասին, որի պատճառները բնավ չէին մեկնաբանվել: Սակայն նա նոր ղեկավար պաշտոնում չէր նշանակվել, իսկ 2012-ի նոյեմբերին հեռացվել էր ՉԺՀ Կոմկուսի շարքերից: Չինաստանում կուսակցությունից հեռացվելը, որպես կանոն, նախորդում է բարձրաստիճան պաշտոնյաների դատավարություններին, թեեւ որոշման պատճառները պաշտոնապես չեն նշվում:

2013-ի մարտին հայտարարվել էր Չինաստանի երկաթուղիների նախարարության լուծարման մասին: Որոշված է այդ գերատեսչության վարչական գործառույթները փոխանցել տրանսպորտի նախարարությանը, իսկ առեւտրայինները՝ նոր ստեղծվող ՉԺՀ երկաթուղային կորպորացիային:

Պ. Ք.

Եգիպտոսում տեղի ունեցածը զինվորական ակնհայտ հեղաշրջում է

1-ին էջից

Դա միանգամայն տրամաբանական է այն առումով, որ Արեւմուտքում փորձում են Ստամբուլի «Թաքսիմ» հրապարակը, ելնելով «Գեյզի» զբոսայգում դեպքերից, նույնացնել Կահիրեի «Թահրիր» հրահապարակի հետ, համեմատություն են անցկացնում Թուրքիայում իշխող իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության ու «Մուսուլման եղբայրների» քաղաքական կազմակերպության՝ «Ազատություն եւ արդարություն» կուսակցության միջեւ, դատապարտում են երկուսին էլ նեոիսլամիզմի համար, եւ նախագահ Մուրսիին համարում են վարչապետ Էրդողանի հետնորդը, ինչպես երեկ համարել էին անգլիական թերթերը:

Ավելին՝ Եվրոխորհրդարանի նախագահ Մարտին Շուլցը հունիսի 26-ին գերմանական թերթին տված հարցազրույցում կոչ անելով Էրդողանին հարգել աշխարհիկ կարգերը, վերհիշել էր քեմալականների մասին եւ ակնարկել, որ թուրքական բանակը այդ կարգերի գրավականն է երկրում: Ինչպես երեւում է, Արեւմուտքը «Մուսուլման եղբայրների» իսլամականության դեմ էլ գրավական է համարում եգիպտական բանակին, որ Եգիպտոսում բանակի՝ իշխանության գրավումը հակասահմանադրական եղանակով խուսափում է բնութագրել որպես զինվորական հեղաշրջում, փոխարենը նախընտրում որակել՝ «բանակի միջամտություն»:

Դա հավասարապես վերաբերում է ԱՄՆ-ին, եվրոպական տերություններին, ՄԱԿ-ին, Եվրոմիությանը, Եվրոխորհրդարանին եւ Եվրոհանձնաժողովին: Արաբական երկրներն էլ Սաուդյան Արաբիայի գլխավորությամբ Եգիպտոսին հարցում տուրք են տալիս արեւմտյան տերություններին:

Այս ամենի առումով, հատկանշական են «Ինդեպենդենտի» հեղինակ Ռոբերտ Ֆիսկի դիտարկումները: Ահա թե ինչ էր գրել նա անգլիական թերթի հուլիսի համարում. «Համաշխարհային պատմության մեջ առաջին դեպքն է, երբ հեղաշրջումը չի համարվում հեղաշրջում: Բանակը գրավում է իշխանությունը, ձերբակալում ժողովրդավարական հիմունքներով ընտրված նախագահին, կասեցնում է սահմանադրությունը, զենք-զինամթերք է կուտակում փողոցներում, փակում հեռուստաստությունները, սակայն նորին արքայություն Բարաք Օբամայի շուրթերից չի հնչում «հեղաշրջում» բառը: ՄԱԿ-ի անօգնական գլխավոր քարտուղար Բան Կի Մունն էլ չի հանդգնում արտասանել այդ ագրեսիվ բառը: Մուրսին իշխանության է եկել ժողովրդավարական ընտրությունների արդյունքում: Ավելի շատ ձայն է ստացել, քան Արեւմուտքի երկրների ղեկավարները: Եթե նույնիսկ նվազի նրա ժողովրդականությունը, ապա դա չի կարող հիմք հանդիսանալ հեղաշրջման համար: Չէ՞ որ եվրոպական բանակները իշխանություն չեն գրավում, երբ նվազում է ղեկավարության ժողովրդականությունը 50 տոկոսից»:

Կարեւորն, իհարկե, բանակի հեղաշրջման բնութագրումը չէ, այլ Եգիպտոսի խուսափումը քաղաքացիական պատերազմից: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ բանակն ու «Մուսուլման եղբայրները» գնան զիջումների, մինչդեռ երկուստեք համառում են: Ինչ վերաբերում է Արեւմուտքին, ապա նա կարծես խթանում է այդ պատերազմը, այլապես հեղաշրջումը կկասեցներ դեռեւս այն ժամանակ, երբ բանակը վերջնագիր ներկայացրեց նախագահ Մուրսիին: Ընդ որում, ընդամենը վերջնագրի համար բանակին դատապարտող հայտարարությամբ:

Սկսվեց «Ոսկե ծիրանային» շաբաթը

«Ոսկե ծիրան» 10-րդ միջազգային կինոփառատոնի հոբելյանական մեկնարկը նշանավորվեց Շառլ Ազնավուրի աստղի բացմամբ իր անվան հրապարակում, իր իսկ մասնակցությամբ:

Աստղի բացմանը Ազնավուրը կես կատակ-կես լուրջ ասաց, որ արդեն դժվարանում է ֆրանսերեն խոսել, իսկ հայերենը՝ սկսել է մոռանալ. «Մենակ մի բան կուզեմ ըսել՝ մեծցա, մեծցա, եւ միայն մի բան մնաց նույնը՝ հասակս»:

Արտգործնախարար Էդվարդ Նալբանդյանը եւս ներկա էր «Ոսկե ծիրանի» բացմանը: Նա իր ելույթում փաստեց Ազնավուրի աստղի կարեւորությունը Երեւանում. «Բացվեց մի աստղ, որը խորհրդանշում է մեծ հայի, մեծ արվեստագետի, դեսպանի, մեծ երգչի ու դերասանի գոյությունը: Ցանկանում ենք, որ Շառլ Ազնավուրի աստղը, որը ուղեկցելու է մեզ մեր քաղաքի արտում, եւ երկնային աստղը հարատեւ լույս բերի»:

Ապա երեկոյան Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում տեղի ունեցավ միջոցառման պաշտոնական բացումը՝ Հայաստանի պետական երիտասարդական նվագախմբի կատարումներով, ինչպես նաեւ «Կրակել դաշնակահարին» ֆիլմով:

Արդեն երրորդ տարին է, ինչ փառատոնի շրջանակներում կներկայացվի «ԱՊՀ երկրների կինո» ծրագիրը ԱՊՀ երկրների հումանիտար համագործակցության միջպետական հիմնադրամի աջակցությամբ: Ծրագիրը, որ կներկայացնի ԱՊՀ երկրների՝ վերջին տարիների ստեղծված լավագույն ֆիլմերը, այս անգամ կկայանա Գյումրիում: Ցուցադրությունների ծրագրում ընդգրկված են 19 ֆիլմ, որից 1-ը վավերագրական, 9-ը՝ խաղարկային եւ 6-ը՝ կարճամետրաժ:

Փառատոնի ծրագրում ներառված է նաեւ «Վրացական կինոյի շաբաթ»-ը, որի շրջանակում կներկայացվի վրաց անվանի կինոռեժիսոր Ռեզո Չխեիձեի ֆիլմերի ընտրանին՝ հետահայաց ցուցադրությունների շարքում: Փառատոնը անմասն չի մնացել նաեւ «Ռուսաստանի ֆիլմերի օրեր» ծրագրից, որը կմեկնարկի այսօր՝ հուլիսի 9-ից:

Անդրադառնալով «Ոսկե ծիրան» միջազգային փառատոնին ՎիվաՍել ՄՏՍ-ի գլխավոր տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանն ասաց. «Յուրաքանչյուր նախագիծ որոշակի փուլեր է անցնում մտքից ծրագիր դառնալու ճանապարհին, այսպիսին է նաեւ «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնը: Եթե փորձենք պատկերավոր նկարագրել, ապա կարող ենք փառատոնի ամբողջ ընթացքը նմանեցնել մի կինոնկարի ստեղծման պատմության: Տասը տարի առաջ «Ոսկե ծիրանում» իշխում էր հուզականությունը. կար նպատակ եւ այն իրականացնելու երազանք: Մարտահրավերներով լի էր երկրորդ փուլը: Հարկավոր էր միջազգային հարթակում ներկայացնել մի երկիր, որը թեեւ դժվար նկատելի է քարտեզի վրա իր զբաղեցրած տարածքով, սակայն մշակութային բազմադարյա պատմություն ունի: Սա արդեն համատեղ իրականացված ծրագրի երրորդ փուլն է, որը նման է վավերագրական ֆիլմի»:

Արտամրցութային ծրագրերում այս տարի ընդգրկված են նաեւ նոր՝ «Հայացք ներսից եւ դրսից» ծրագիրը, որտեղ ընդգրկված են Հայաստանի մասին օտարազգի հեղինակների կողմից ստեղծված ֆիլմերը, ինչպես նաեւ հայաստանյան արտադրության:

Փառատոնի շրջանակում այս տարի ինչպես միշտ տեղի կունենան վարպետության դասընթացներ՝ Մարգարեթե ֆոն Թրոթանի, Պավել Ֆինի, Թուե Սթին Մյուլլերի, Յոս Ստելինգի եւ Գոդֆրի Ռեջիոնի կողմից:

Փառատոնի շրջանակում հանդիպումներ են տեղի ունենում ռեժիսորների հետ: Իսկ երեկ լրագրողների հետ էր հանդիպել ռեժիսոր Թամարա Ստեփանյանը, որի «Անթեղ» ֆիլմը առաջադրված է «Հայկական համայնապատկեր. կարճամետրաժ ֆիլմեր» անվանակարգում: Թամարան ծնվել է Երեւանում, սակայն շուրջ 20 տարի է ինչ ապրում է Լիբանանում:

«Անթեղ» ֆիլմը նկարահանել եմ Հայաստանում միայնակ. և՛ օպերատորը, և՛ ռեժիսորը, և՛ հնչյունային ռեժիսորը ես եմ: Ցանկանում էի ես էլ մոնտաժել, սակայն հասկացա, որ այդ ամենն ինձ շատ հարազատ է եւ չեմ կարող կտրել կադրերն ու հանել: Աշխատել եմ երկու մոնտաժողների հետ, սակայն վերջում ինձ օգնության եկավ սառը բնավորությամբ մի կին: Ֆիլմում արծարծել եմ և՛ սոցիալական, և՛ քաղաքական թեմաներ: Ներկայացրել եմ երկու սերունդների երկխոսություն՝ իմ ու տատիկիս: Ֆիլմը նկարահանել եմ տատիկիս մահից երկու տարի անց. կարոտը ստիպեց նկարահանել ֆիլմը: Ափսոսում եմ, որ տատիկս չկարողացավ դիտել այն, սակայն վստահ եմ, որ նա ինձ հետ է: Շատ հուզված եմ նկարահանել ֆիլմը, քանի որ վերապրում էի տատիկիս կյանքը, կռիվը, երիտասարդությունը», ասաց ռեժիսորը:

Նրա «Փետրվարի 19» ֆիլմ արդեն հաջողություններ է գրանցել տարբեր մրցույթներում: Իսկ մինչ այս նկարահանել է «Մանվելիկ», «Ասեղը», «Վերջին կայարանը», «Փոքրիկ քարեր», «Մայիսի 9» ֆիլմերը:

Փառատոնը կամփոփվի Սերժ Ավետիքյանի եւ Օլեն Ֆետիսովայի «Փարաջանով» ֆիլմով, որի առաջին ցուցադրությունը կայացավ օրերս Չեխիայում, Կառլովի Վարիում (տես՝ կողքի սյունակները):

ՄԱՆԱՆԱ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

«Երաժշտական մարաթոն» նվիրված երգահան Դայանա Ռահբիին

Բելմոնտում ապրող եւ ստեղծագործող ճանաչված երգահան Դայանա Գյուլխասյան-Ռահբին իր ծննդյան 75-ամյակն է տոնել Ուեստոնի (Մասաչուսեթս) «Ռիվըրզ Սքուլ կոնսերվատորի» երաժշտանոցում երկու հաջորդական կիրակի օրերին՝ հունիսի 23-ին եւ 30-ին կայացած «Երաժշտական մարաթոնի» ժամանակ: Ըստ «Արմինյըն միրոր սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի, հնչել են Ռահբիի հին ու նոր ստեղծագործությունները: Մասաչուսեթսից, Նյու Հեմփշիրից, Կոնեկտիկուտից, Նյու Ջերսիից, Նյու Յորքից, Վաշինգտոնից, Պենսիլվանիայից եւ այլ վայրերից ժամանած տարբեր տարիքի եւ տարբեր մակարդակների 140-ից ավելի կատարողներ մասնակցել են համերգներին, որոնց ժամանակ 16 ստեղծագործություններ հնչել են առաջին անգամ:

Երաժշտանոցի «Ռամոն Ռիվերա» դահլիճում վաստակավոր երգահանի քույրը՝ ջութակահար Պրիսիլա Տեր-Անանյանը կատարել է վաղ շրջանի ռոմանսներից երկուսը եւ «Violin Sonata op.50»-ը՝ գրված Տեր-Անանյանի 50-ամյակի առթիվ: Նրան դաշնամուրով նվագակցել է Քեթրին Ռոզենբախը: Իսկ Բրուքլինից ժամանած միքայելյան-Մեսչյանն ու Ամալիա Դոնոհյուն հունիսի 23-ին առաջին անգամ հնչեցրել են դոկս. Էլիզաբեթ Գրեգորիի հիշատակին նվիրված «Toccata Op. 229» ստեղծագործությունը: Իսկ հունիսի 30-ին ռուսահայ դաշնակահարուհի Մարիա Ղամբարյանին նվիրված «Bagatelle Op. 213 Thank You» ստեղծագործությամբ ելույթ է ունեցել Իրինա Բաղդասարյանը:

Երկու համերգների ժամանակ հնչել են նաեւ հատվածներ Ս. պատարագից:

Ռահբին հեղինակել է ավելի քան 200 երաժշտական ստեղծագործությունների:

Հ. Ծ.

«Փարաջանով» ֆիլմի համաշխարհային պրեմիերան տեղի ունեցավ Կառլովի Վարիի միջազգային կինոփառատոնում

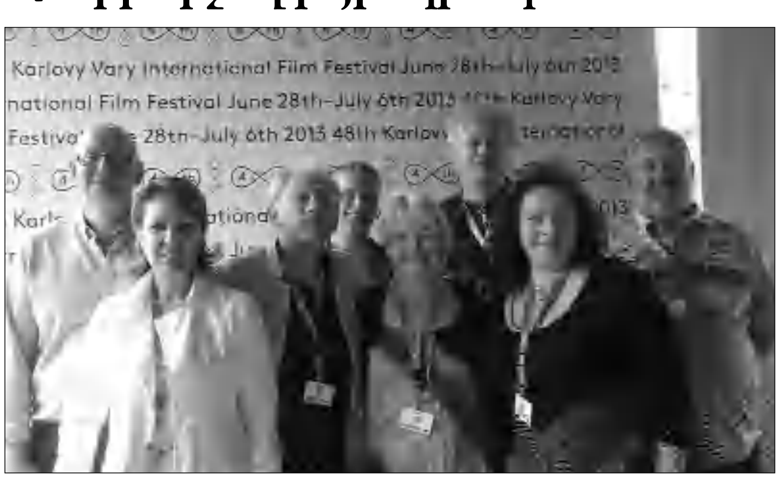

ԿԱՌԼՈՎԻ ՎԱՐԻ-ՉԵԽԻԱ - Հուլիսի 5-ի երեկոյան Կառլովի Վարիի 48-րդ միջազգային կինոփառատոնում տեղի ունեցավ «Փարաջանով» ֆրանս-ուկրաինական-հայկական-վրացական համատեղ արտադրության ֆիլմի պրեմիերան, որին ներկա էին ֆիլմի համառեժիսորներ Սերժ Ավետիքյանն ու Օլենա Ֆետիսովան, համապրոդյուսերներ՝ Ֆրանսիայից Գորյուն Ափրիկյանը, Երեւանից՝ «Պարադիզ» ընկերությունից պրոդյուսեր Թագուհի Կարապետյանը, Կիեւից ֆիլմի գործադիր պրոդյուսեր Վոլոդիմիր Կոզիրը եւ պրոդյուսեր Ալեքսանդր Վարդանյանը: Ֆիլմը ցուցադրվեց Կառլովի Վարիի քաղաքային թատրոնի շենքում լեփ-լեցուն դահլիճում: Ֆիլմն ընդգրկված է «Արեւելքից Արեւմուտք» մրցութային ծրագրում: Ողջույնի խոսքերով հանդես եկան Օլենա Ֆետիսովան եւ Սերժ Ավետիքյանը: Նրանք շնորհակալություն հայտնեցին, որ ֆիլմն ընդգրկվել է փառատոնի մրցութային ծրագրում: Իսկ Սերժ Ավետիքյանը նշեց, որ իրենք փորձել են ներկայացնել Փարաջանովի բաց մտածողությունը: Ֆիլմի ավարտից հետո դահլիճը բուռն ծափողջյուններով արձագանքեց, շատերը մոտեցան կինոգործիչներին եւ կիսվեցին իրենց տպավորություններով: Ստեղծագործական կազմին իրոք հաջողվել էր հասունացնել Փարաջանովի կերպարը եւ հուզել հանդիսատեսին: Ամեն ինչ արված էր չափի ու էթիկայի սահմաններում եւ մատուցված՝ բարձր ճաշակով: Հատկապես տպավորիչ էր Սերժ Ավետիքյանի՝ Սերգեյ Փարաջանովի կերտած կերպարը: Ֆիլմը ոչ միայն Փարաջանովի ստեղծագործական կյանքին էր նվիրված, այլեւ անձնականին, նրա հարաբերություններին՝ իշխանությունների ու մտերիմների հետ: Հատկանշական է, որ ֆիլմում պահպանվել է նաեւ փարաջանովյան կոլորիտը՝ իր բոլոր անսպասելի անակնկալներով:

Ֆիլմի ցուցադրությունից հետո Կառլովի Վարիի միջազգային փառատոնի երկարամյա գեղարվեստական ղեկավար, այժմ գլխավոր խորհրդատու Եվա Զաորալովան նշեց, որ շատ հավանել է ֆիլմը եւ հատկապես Սերժ Ավետիքյանի խաղը, որն ազդեցիկ է: Նա նաեւ նշեց, որ դեռ երիտասարդ տարիքում դիտել է Փարաջանովի ֆիլմերը եւ իր համար հետաքրքրական էր այդ կապը:

Պրեմիերայից հետո Սերժ Ավետիքյանը նշեց, թե դահլիճում դիտելով ֆիլմը, զգաց, որ հանդիսատեսի ու ֆիլմի միջեւ ստեղծվեց այդ մագնիսական դաշտը: «Փարաջանովի առավելությունն էր լինել և՛ շատ տարբեր, և՛ միաժամանակ նույնը»: Այդպես էլ ֆիլմի ընկալումն՝ ըստ այն հանգամանքի, թե հանդիսատեսը որքանով է ճանաչում նրան:

Իսկ ֆիլմի սցենարիստ եւ համառեժիսոր Օլենա Ֆետիսովան մեզ հետ զրույցում ասաց. «Ես շատ երջանիկ եմ այսօր, քանի որ տեսա այն, ինչ ցանկանում էի: Շատ սարսափելի է, երբ առաջին անգամ հանդիսատեսի ներկայությամբ նայում ես ֆիլմը: Ես զգացի այդ ջերմությունը եւ հասկացա, որ Փարաջանովը դարձել է ընկալելի: Ֆիլմից հետո մի քանի մարդ մոտեցավ ինձ եւ ասաց, որ Փարաջանովը հետաքրքրել է իրենց եւ շատ կցանկանային դիտել նրա ֆիլմերը»:

Առաջիկայում Փարաջանով ֆիլմը կցուցադրվի նաեւ Երեւանում՝ «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնի փակման ֆիլմն է, իսկ հետո նաեւ Օդեսայի միջազգային կինոփառատոնում:

Երեկ առավոտյան փառատոնի ոչ մրցութային ծրագրում ցուցադրվեց նաեւ Մարիա Սահակյանի «Այդ ես չեմ» ֆիլմը, որն այս տարի արժանացել է «Հայակ» մրցանակին եւ կցուցադրվի նաեւ «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնի շրջանակներում: Այս ֆիլմը նույնպես ընդունվեց ծափահարություններով: Իսկ դրանից մի քանի օր առաջ Մարիայի դեռեւս անավարտ «Մի տարօրինակ հեքիաթ» ֆիլմը կինոարտադրողների ֆորումին ներկայացրին 12-ամյա Դավիթ Աղաջանյանը՝ գլխավոր դերակատար եւ ֆիլմի համապրոդյուսեր Ալեքսեյ Սոխնեւը:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ
Կառլովի Վարի-Պրահա
Լուսանկարը՝ ՕՐԵՐ ամսագրի

«7 Գույների կախարդանքը»

Յոթ հայտնի նկարիչների խմբակային ցուցահանդես

Այսօր՝ հուլիսի 9-ին, ժամը 15:00-ին, Նկարիչների միությունում տեղի կունենա «7 գույների կախարդանքը» խմբակային ցուցահանդեսի բացման արարողությունը: Ցուցահանդեսին ներկայացված են հայտնի նկարիչներ Արշավիր Կիրակոսյանի (Արշոյի), Վլադիմիր Սիմոնյանի, Մաքսիմ Գիքինյանի, Էդիկ Արեւշատյանի, Վանիկ Սանթրյանի, Սամվել Աթասունցի եւ Աշոտ Թադեւոսյանի վերջին շրջանի լավագույն կտավները:

Ցուցահանդեսը կազմակերպվում է «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնի շրջանակում եւ նպատակ ունի հայ եւ օտարերկրացի արվեստասերներին ծանոթացնել ժամանակակից հայ գեղանկարչության հետ: «7 գույների կախարդանքը» կգործի 10 օր՝ հուլիսի 9-ից մինչեւ հուլիսի 19-ը, Նկարիչների միության 2-րդ հարկում:

Լույս է տեսել Վենեդիկտ Երոֆեեւի «Մոսկվա-Պետուշկի» գիրքը

Ժողովածուն ներառում է 20-րդ դարի ռուս գրականության ամենաինքնատիպ ներկայացուցիչներից մեկի՝ Վենեդիկտ Երոֆեեւի ամենահայտնի ստեղծագործությունները՝ «Մոսկվա-Պետուշկի» վիպակը եւ «Վասիլի Ռոզանովը էքսցենտրիկի աչքերով» էսսեն, ինչպես նաեւ երկու հարցազրույց մեծ գրողի հետ:

Գիրքը կարող եք ձեռք բերել «Հայ գիրք» գրախանութների ցանցից:

Մարզական

Մխիթարյանի ոդիսականն ավարտվեց

Հենրիխը կարիերան կշարունակի Դորտմունդի «Բորուսիայում»

Երկարատեւ եւ հուզումնալից սպասումներից հետո Հենրիխ Մխիթարյանի տեղափոխության հարցը վերջապես իր հանգուցալուծումը գտավ: Երեկ վաղ առավոտյան Հենրիխը «Զվարթնոց» օդանավակայանից Երեւան-Վիեննա չվերթով ուղեւորվել է Դորտմունդ, որտեղ պետք է պայմանագիր կնքի տեղի «Բորուսիայի» հետ: Ավելի վաղ գերմանական «Բիլդը» տեղեկացրել էր, որ «Բորուսիայի» գլխավոր տնօրեն Հանս Յոահիմ Վացկեն եւ մենեջեր Մայքլ Ցորկը հանդիպել են «Շախտյորի» ներկայացուցիչների հետ եւ համաձայնության են եկել Հենրիխ Մխիթարյանի տրանսֆերի հարցի շուրջը: «Բորուսիան» «Շախտյորին» Հենրիխի համար 27,5 մլն եվրո է վճարելու:

Հիշեցնենք, որ «Շախտյորը» Հենրիխի համար 30 մլն եվրո տրանսֆերային գին էր սահմանել: «Շախտյորի» գլխավոր տնօրեն Սերգեյ Պալկինը դեռեւս անցյալ շաբաթ էր հաստատել, որ Դորտմունդի «Բորուսիան» Մխիթարյանի հարցով պաշտոնական առաջարկ է կատարել:

Արդեն հայտնի է, որ Մխիթարյանը «Բորուսիայում» հանդես է գալու 10 համարի մարզաշապիկով: Այդ համարը նախորդ մրցաշրջանում կրում էր թիմի առանցքային ֆուտբոլիստներից մեկը՝ Գերմանիայի հավաքականի կիսապաշտպան Մարիո Գյոտցեն, որը տեղափոխվել է Մյունխենի «Բավարիա»: Թիմի գլխավոր մարզիչ Յուրգեն Կլոպը Մխիթարյանին դիտարկում է որպես Գյոտցեի փոխարինողի:

«Շալկեում», «Դույսբուրգում» եւ «Բոխումում» հանդես եկած ուկրաինացի ֆուտբոլիստ Վլադիմիր Լյուտին կարծիք է հայտնել, որ Մխիթարյանը կգերազանցի Գյոտցեին. «Ստեղծագործ խաղով եւ արագությամբ Մխիթարյանն ու Գյոտցեն համարժեք են: Իհարկե, մի քանի ամիս հարկավոր է, որ նա ընտելանա նոր կյանքին եւ մարզչական մոտեցմանը: Բայց Մխիթարյանը պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստ է, եւ ամեն ինչ կստացվի: Հնարավոր է, որ նա նույնիսկ գերազանցի Գյոտցեին, որովհետեւ Մարիոն այնքան գոլ չի խփում, որքան Մխիթարյանը:

Չեմ բացառում, որ 2 տարի անց հայ ֆուտբոլիստի տրանսֆերային արժեքը 2 անգամ բարձրանա: Կարծում եմ, որ բունդեսլիգայում գոլ խփելն ավելի հեշտ կլինի, քանի որ Գերմանիայում բաց ֆուտբոլ են խաղում»:

Երեկ երեկոյան հայտնի դարձավ, որ բուժզննում անցնելուց հետո Մխիթարյանը հնգամյա պայմանագիր է կնքել «Բորուսիայի» հետ: Տրանսֆերի արժեքը կազմել է 25 մլն եվրո, ինչն ակումբի պատմության մեջ ռեկորդի կրկնությունն է: 2001-ին այդպիսի գումարով «Բորուսիան» «Պարմայից» գնել էր բրազիլացի Մարսիո Ամորոզոյին:

Սմբատ Մարգարյանը չարդարացրեց սպասելիքները

Կազանում մեկնարկած համաշխարհային 27-րդ Ունիվերսիադայի ծանրամարտի մրցումներում Հայաստանը ներկայացնող 3 ծանրորդներից առաջինը մրցահարթակ դուրս եկավ մինչեւ 56 կգ քաշային Սմբատ Մարգարյանը: Մասնագետները նրան հաղթողի հավակնորդների թվում էին դասում, սակայն հայ ծանրորդը չարդարացրեց սպասելիքները:

Պոկում վարժությունում նա միայն առաջին մոտեցումը հաջող կատարեց՝ բարձրացնելով 100 կգ: Իսկ 105 կգ-անոց ծանրաձողը նրան այդպես էլ չենթարկվեց: Պատմությունը կրկնվեց նաեւ հրում վարժությունում, միայն այն տարբերությամբ, որ նախնական 135 կգ-ը Սմբատը վերջապես բարձրացրեց 3-րդ փորձից: Երկամարտի 235 կգ (100+135) համեստ արդյունքով Սմբատը զբաղեցրեց 8-րդ տեղը 14 ծանրորդների մրցավեճում:

Ունիվերսիադայի չեմպիոն հռչակվեց չինացի Քյու Յինգուին, որը երկամարտում ցույց տվեց 264 կգ (115+149) արդյունք: Նրան 14 կգ-ով զիջեց Ինդոնեզիայի ներկայացուցիչ Սուրահմաս Բին: Բրոնզե մեդալը նվաճեց մոլդովացի Օլեգ Սիրգնին՝ 246 կգ (103+143):

Էնդի Մարեյի պատմական հաղթանակը

Լոնդոնում վերջնագիծը հատեց «Մեծ սաղավարտ» մրցանակի թենիսի 3-րդ մրցաշարը՝ Ուիմբլդոնը, որը հարուստ էր խոշոր անակնկալներով: Տղամարդկանց մրցաշարում գլխավոր մրցանակը վիճարկեցին Ուիմբլդոնի 2011-ի մրցաշարի հաղթող, սերբ Նովակ Ջոկովիչն ու բրիտանացի Էնդի Մարեյը: Հաջողությունն ուղեկցեց Մարեյին, որի տոնած հաղթանակը (6-4, 7-5, 6-4) կարելի է պատմական համարել: Չէ՞ որ վերջին անգամ բրիտանացի թենիսիստն Ուիմբլդոնի մրցաշարի հաղթող էր ճանաչվել 77 տարի առաջ: 1936-ին Լոնդոնում դափնեկիր էր դարձել Ֆրեդ Պերին: Մարեյը բացի գավաթից, նաեւ պարգեւատրվեց 1,6 մլն ֆունտ ստեռլինգով: «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարերում դա Մարեյի 2-րդ տիտղոսն էր: Առաջինը նա նվաճել էր 2012-ին՝ հաղթող ճանաչվելով ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում:

Էնդի Մարեյը 13-րդ թենիսիստն է, ում հաջողվեց «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարերում հաղթող ճանաչվել սեփական հարկի տակ: Առաջինն ամերիկացի Արթուր Էշն էր, որը 1968-ին ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում նվաճեց գլխավոր մրցանակը: 1994-ին եւ 1999-ին ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունների դափնեկիր է դարձել Անդրե Աղասին: Իսկ յուրօրինակ ռեկորդակիրը Փիթ Սամփրասն է, որին հաջողվել է 5 անգամ նվաճել ԱՄՆ-ի բաց առաջնության չեմպիոնի տիտղոսը:

Կանանց մրցաշարի եզրափակիչում մրցեցին ֆրանսուհի Մարիոն Բարտոլին եւ գերմանուհի Սաբինա Լիսիցկին: Հաղթելով 6-1, 6-4 հաշվով, Բարտոլին առաջին անգամ դարձավ «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարի հաղթող:

Տղամարդկանց զուգախաղում կրկին ուժեղագույնը Բոբ եւ Մայք Բրայան եղբայրներն էին, որոնք հաղթեցին խորվաթ Իվան Դոդիգին ու բրազիլացի Մարսելո Մելոյին (3-6, 6-3, 6-4, 6-4): Իսկ կանանց զուգախաղում հաջողությունն ուղեկցեց Սի Սույեյ-Պեն Շուայ զույգին, որը պարտության մատնեց Էշլի Բերտի-Կեյսի Դելակուա երկյակին (7-6, 6-1):

Սեբաստիան Ֆետելն ուժեղագույնն է Գերմանիայում

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցավազքի աշխարհի եռակի չեմպիոն Սեբաստիան Ֆետելի հաղթանակով ավարտվեց Գերմանիայի Գրան պրիի խաղարկությունը: Այդ հաղթանակը նրա մարզական կարիերայում 30-րդն էր: Հարկ է նշել, որ գերմանացի ավտոմրցարշավորդներից մինչ այդ միայն Միխայել Շումախերին էր հաջողվել վերջին անգամ՝ 2006-ին հաղթող ճանաչվել Գերմանիայի Գրան պրիում:

Այդ հաղթանակի շնորհիվ Ֆետելը 77 միավորով ամրապնդեց առաջատարի իր դիրքը: Նրան 10 միավոր է զիջում ֆինն Կիմի Ռայկոնենը: 50 միավորով 3-րդ տեղում է Լուիս Հեմիլտոնը:

«Կոնստրուկտորների գավաթի» խաղարկությունում Ֆետելի հաղթանակի շնորհիվ «Ռեդ Բուլն» ավելի ամրապնդեց առաջատարի դիրքը՝ վաստակելով 109 միավոր: 2-րդ տեղում «Լոտուսն» է՝ 93: Եռյակը 77 միավորով եզրափակում է «Ֆերարին»:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Սյուզի Քենտիկյանը վերադարձրեց աշխարհի չեմպիոնուհու տիտղոսը

Հայ պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Սյուզի Քենտիկյանն իրեն վերադարձրեց կանանց թեթեւագույն քաշային կարգում WBA-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնուհու տիտղոսը: Դորտմունդում կայացած մենամարտում նա ռեւանշի հասավ ամերիկուհի Կարինա Մորենոյի նկատմամբ (96-94, 97-93, 97-93):

Նրանց նախորդ մենամարտը կայացել էր 2012-ի դեկտեմբերի 1-ին Գերմանիայի Դյուսելդորֆ քաղաքում: 10-ռաունդանոց մենամարտում հայ մարզուհին մրցակցուհուն զիջել էր միավորներով:

Պրոֆեսիոնալ ռինգում Սյուզի Քենտիկյանը 31-րդ հաղթանակը տոնեց: Նա ընդամենը 2 պարտություն է կրել: Սյուզին ժամանակին կրել է WIBF (2007-ին) եւ WBO-ի (2009-ին) վարկածներով աշխարհի չեմպիոնուհու տիտղոսները:

Ըմբիշները 4 մեդալ նվաճեցին

Սկոպիեում ավարտված ազատ ոճի ըմբշամարտի Եվրոպայի երիտասարդական առաջնությունում հայաստանցի ըմբիշները 4 բրոնզե մեդալ են նվաճել: Մրցանակակիրներ են դարձել Արա Հովհաննիսյանը (55 կգ), Արեն Ալեքյանը (66 կգ) Շամիր Աթյանը (84 կգ) եւ Վիկտոր Խաչիշվիլին (96 կգ):

Վարուժան Հակոբյանն առաջատարներից մեկն է

ԱՄՆ-ի Արլինգտոն քաղաքում ընթացող շախմատի միջազգային մրցաշարում հաջող է խաղում Վարուժան Հակոբյանը: Անցկացված 8 տուրից հետո նա 6 միավորով 7 շախմատիստների հետ գլխավորում է աղյուսակը: Հակոբյանը հաղթել է Կազիմ Գուլամալիին, Տեգշունտեն Էնկբաթին, Ալեքսանդր Ֆիշբեյնին, Ռոյ Ռոբսոնին, հաշտություն է կնքել Լիու Յիանի, Սերգեյ Էրենբուրգի, Լազարո Բրուզոնի եւ Քուեսադա Յունիեսկիի հետ:

Տաթեւ Աբրահամյանը 8 հնարավորից վաստակել է 4 միավոր: Նա տոնել է 3 հաղթանակ, 2 պարտիա ավարտել է ոչ-ոքի, կրել է 3 պարտություն:

Ավետիք Գրիգորյանը հաղթողին զիջեց լրացուցիչ գործակիցներով

Աբու Դաբիում ավարտված շախմատի մրցաշարում Ավետիք Գրիգորյանը 9 հնարավորից վաստակած 6,5 միավորով միայն լրացուցիչ գործակիցներով գլխավոր մրցանակը զիջեց ռուսաստանցի Իգոր Կուռնոսովին: Նույնքան միավոր էին վաստակել նաեւ ուկրաինացիներ Զախար Եֆիմենկոն ու Միխայլո Օլեքսիենկոն: Ավետիքը գրավեց 4-րդ տեղը:

Հայ շախմատիստը վերելքով խաղաց վերջնագծում՝ տոնելով 3 անընդմեջ հաղթանակ Եշա Կարավադեի, Էսամ Էլ Գինդիի եւ Սուրի Վայբհավի նկատմամբ: Գրիգորյանը մրցաշարում պարտություն չկրեց: Իսկ ահա Լիլիթ Գալոյանն իր հնարավորություններից ցածր հանդես եկավ: Նա 3,5 միավորով գրավեց 35-րդ տեղը: Լիլիթն ավարտական 2 տուրերում էլ պարտվեց Եշա Կարավադեին ու Վադիմ Մալախատկոյին:

Կարեն Մովսիսյանի հաղթարշավն ընդհատվեց

Իսպանիայի Բենասկ քաղաքում ընթացող շախմատի մրցաշարի 4 տուրից հետո Կարեն Մովսիսյանը 3 միավորով 85-րդ տեղում է: Մրցաշարին մասնակցում են 428 շախմատիստներ: Կարենը շատ հաջող մեկնարկեց՝ տոնելով 3 անընդմեջ հաղթանակ Ալբերտ Ֆեռանդի, Լուիս Գոնսալեսի եւ Վիսենկ Էսպլուգայի հետ մրցախաղերում: Իսկ ահա 4-րդ տուրում նա պարտվեց բուլղարացի Ալեքսանդր Դելչեւին: Վերջինս 8 շախմատիստների հետ գլխավորում է աղյուսակը:

Կարեն Գրիգորյանը հետապնդում է առաջատարներին

Բարսելոնում մեկնարկած շախմատային փառատոնի գլխավոր մրցաշարում հաջող է հանդես գալիս գրոսմայստեր Կարեն Գրիգորյանը, որը 3 տուրից հետո 2,5 միավորով առաջատարների խմբում է: Կարենը հաղթել է Ալբերտո Գոմեսին եւ Սաչդեւ Տանիային, հաշտություն է կնքել Շարդուլ Գագարեի հետ:

Հովիկ Հայրապետյանը հաղթելով Սամուել Նավարետեին, ոչ-ոքի է խաղացել Սարդանա Ռիշի եւ Կամիլո Ռիոսի հետ: Նա ունի 2 միավոր: Մարկ Բասենչյանը վաստակել է 1 միավոր: 3-ական միավորով առաջատարներն են Քրիստիան Կրուզը, Մարկ Նարցիսոն, Ռեյնալդո Օրտիզն ու Ռոյ Սապտարշին:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

Արուճի Սուրբ Գրիգոր եկեղեցին վերականգնման կարիք ունի

Արուճ գյուղի գլխավոր վանքային համալիրը՝ Սուրբ Գրիգոր եկեղեցին, հայկական հոգեւոր եւ ճարտարապետական նշանավոր կոթողներից է, որն այժմ վերականգնման կարիք ունի: Սուրբ Գրիգոր եկեղեցու անմխիթար վիճակի պատճառն այն է, որ այն քչերին է այսօր հայտնի եւ մեծ մասամբ չի ընդգրկվում տուրիստական երթուղիներում:

2011թ. մշակույթի նախարարության եւ Իտալիայի ԱԳՆ-ի միջեւ կնքվեց փոխադարձ համաձայնագիր, որ շուրջ երկու տարի Իտալիայից եկած մասնագետները վարպետության դասընթացներ կանցկացնեն ճարտարապետական վերականգնման ոլորտի նախագծման, որմնանկարների վերականգնման, շինհրապարակի կազմակերպման վերաբերյալ:

Այժմ «Օժանդակություն տեղական հաստատություններին մշակութային պահպանման եւ վերականգնման ոլորտում» կրթամշակութային ծրագրի շրջանակներում իտալացի մասնագետները ուսումնասիրություններ են կատարում Արագածոտնի մարզում գտնվող Արուճի վանքում: Նախկինում պեղումների ընթացքում տաճարի հարավարեւելյան կողմում բացվել են Արուճի պալատի մնացորդները:

Ի դեպ, իտալացիներն իրենց հետ բերել են մի շարք սարքավորումներ, որոնք Հայաստանում չկան՝ խոնավաչափեր, չափագրման նոր գործիքներ, սարքեր, որոնք հնարավորություն են տալիս իմանալու պատերի ճաքերի վիճակը, տեղեկացրեց մշակույթի նախարարության պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոնի տնօրենի տեղակալ Հովհաննես Սանամյանը:

Ըստ ծրագրի ղեկավար Գայանե Կազնատի՝ նախ պետք է մաքրվի տարածքը, հետո արդեն կորոշվի, թե որտեղ է անհրաժեշտ պեղումներ իրականացնել, եւ կհետազոտվի քարերի վնասվածության աստիճանը. «Օրեր առաջ պատերի ճաքի չափը ստուգելու համար արդեն վերցրել ենք նմուշներ եւ ուղարկել Իտալիա, որպեսզի պարզվի՝ դրանք շարունակվո՞ւմ են քայքայվել»:

7 մլն դրամ է հատկացված մշակույթի նախարարության կողմից Արուճի վանքում հետազոտություններ իրականացնելու համար: Ըստ Կազնատի՝ գումարը կբավականացնի նաեւ, որպեսզի տեղում եղած հուշակոթողները համախմբեն ու ցուցադրության պատրաստեն:

Իտալիայի արտաքին գործերի նախարարության համագործակցության զարգացման ընդհանուր վարչության կենտրոնական տեխնիկական միավորման փորձագետ Ջիանանդրեա Սանդրին նշում է, որ Արուճում հուշարձանները գտնվում են վատ վիճակում, սակայն դա իրենց չի վախեցնում. «Առաջիկայում նպատակ ունենք իրականացնել կերամիկայի, քարի վերականգնման նվիրված եւ թանգարանագիտության նմուշների ցուցադրության վերաբերյալ դասընթացներ: Իտալիայից արդեն 40 դասախոս է ժամանել Հայաստան, որոնց մի մասը Միլանի պոլիտեխնիկ համալսարանն է ներկայացնում»:

Հայաստանում ճարտարապետական վերականգնման գծով կրթական ծրագրի տնօրեն Մաուրիցիո Բարիոանը նշում է, որ վերականգնել եկեղեցին՝ չի նշանակում լրիվ նորը դարձնել ու ջնջել հին հետքերը, քանի որ բոլոր նշանները, որ ժամանակը թողել է հուշարձանի վրա, շատ կարեւոր են եւ շքեղություն ու վեհություն են հաղորդում հուշարձանին:

Հնագետ Մատիլդե Մարձուլլոն տեղեկացրեց, որ Սուրբ Գրիգոր եկեղեցուն հարող տարածքում ուսումնասիրվել եւ հետազոտվել են 70 շերտական միավոր, որոնք բոլորը փաստագրվել եւ գծագրվել են ինչպես հնագետների, այնպես էլ ճարտարապետների կողմից. «Մեր ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ եկեղեցին 7-րդ դարի կառույց է: Ուսումնասիրություններից հետո բացահայտեցինք, որ եկեղեցու տարածքին կից առկա պալատն իրականում ավելի մեծ է եղել, քան մենք պատկերացնում էինք: Հայտնաբերվել են մի շարք թաղումներ, խեցեղեն նմուշներ, ոսկորներ, մետաղի գտածոներ, որոնք հուշարձանի շերտագրությունն ու ժամանակագրությունը պարզելու համար շատ հետաքրքրական ինֆորմացիա կարող են տալ»:

Ուսումնասիրությունները կվերջանան 2013 թ-ի հունվարին, իսկ եթե մշակույթի նախարարությունը տա համապատասխան ֆինանսավորում, ապա մայիսին եւս կգործուղվեն վերականգնող մասնագետներ, իսկ ծրագրին կմասնակցի շուրջ 100 հայ ուսանող:

Արուճի Սուրբ Գրիգոր եկեղեցին կառուցվել է 662-666 թթ.՝ հայոց իշխան Գրիգոր Մամիկոնյանի պատվերով: Ըստ Սանամյանի՝ եկեղեցու ներսում դեռեւս պահպանված են 7-րդ դարում կատարված եւ կառույցին առանձնահատուկ հանդիսավորություն հաղորդող հոյապատկեր որմնանկարները, որոնց թեման Համբարձման տեսարանն է:

ՄԱՆԱՆԱ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

ՊՈԼԻՍ

Ավարտվում է «Կարագյոզյան» 34-հարկանի նորակառույցի շինարարությունը

Ըստ Պոլսո Կարագյոզյան վարժարանի խնամակալության ատենապետ Տիգրան Գյուլմեզգիլի, բազմաթիվ դժվարություններ հաղթահարելուց հետո վերջապես իրականություն է դառնում Շիշլիում նոր բարձրահարկ շենքի կառուցումը:

«Մարմարա» օրաթերթի տվյալներով, 34-հարկանի նորակառույցի վերեւի 18 հարկերը վարձով են տրված «Մարիոթ» հյուրանոցային ընկերությանը, որը հանձն է առել նաեւ հսկել շինարարության մանրամասնությունները: Ներքեւի 16 հարկերը նախատեսված են առեւտրական կենտրոններին գրասենյակների համար:

Շենքը ունենալու է նաեւ «ավտոպարկ» եւ երկրորդ հարկում 4500 քառ. մետր տարածքով մշակույթի մի կենտրոն: Նորակառույցին կից «Կարագյոզյան սանուց միության» շենքը ամբողջովին վերանորոգվելու է եւ ունենալու է մեկ մարզասրահ, 250-տեղանոց մեկ թատերասրահ եւ բազմաթիվ վարչական գրասենյակներ: Այս երկրորդ ծրագրի համար նախատեսված է 3,5 մլն դոլար: Հ. Ծ.

Ադրբեջանը ԵԽԽՎ-ի միջոցով «սառը ջո՞ւր է խնդրում»

1-ին էջից

Կասկածից դուրս է, որ The Wall Street Journal-ի հրապարակումները պատվիրված են: Միացյալ Նահանգների հանրության համար Սարսանգի հիդրոհանգույցի «ողբալի» վիճակը հազիվ թե ինչ-որ հետաքրքրություն ներկայացնի, ինչպես եւ ԵԽԽՎ այն պատգամավորների, որ հարցի վերաբերյալ բանաձեւ ընդունելու նախաձեռնությամբ են հանդես եկել, եթե հավասարք ադրբեջանական քարոզչությանը:

Այլ բան է, որ Սարսանգի արհեստական ջրամբարն Ադրբեջանի համար ունի խիստ կենսական նշանակություն: 1976թ.-ին կառուցված հիդրոհանգույցը ոչ այնքան էներգետիկ, որքան ոռոգման նշանակություն ուներ: Գտնվելով Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում, ջրամբարը գերազանցապես ծառայում էր հարակից ադրբեջանական շրջաններին. Սարսանգի ջրերով էին ոռոգվում 100-հազարավոր հեկտար ադրբեջանական հողահանդակներ:

1993թ.-ից հիդրոհանգույցը վերահսկվում է Արցախի պաշտպան կառույցի կողմից: Կողմերի միջեւ շփումների բացակայության, ինչպես նաեւ մարտական գործողությունների հետեւանքով ենթակառուցվածքների քայքայման եւ դրանք վերականգնելու անհնարինության պատճառով ներկայումս ադրբեջանական շրջանները Սարսանգից ոռոգման ջուր չեն ստանում: Հէկը, մինչդեռ, գործում է անխափան: Ռազմավարական կարեւորության օբյեկտի պահպանման եւ անվտանգ շահագործման նպատակով Արցախի կառավարությունը վերջին տարիներին համապատասխան աշխատանքներ իրականացրել է:

Ավելին, քայլեր են ձեռնարկվել եւ ձեռնարկվում են՝ կառուցելու նոր հէկեր, որոնց շահագործմամբ Արցախի էներգետիկ անվտանգությունը զգալիորեն բարձրացել է: Ամենայն հավանականությամբ, հենց այս հանգամանքն է, որ ադրբեջանական կողմին դրդել է ԵԽԽՎ-ում բարձրացնելու «ամբարտակի ողբալի վիճակի» մասին հարցը:

Չպետք է բացառել նաեւ, որ այդ կերպ Ադրբեջանը միջնորդավորված խնդրում է, որպեսզի Սարսանգի ջրամբարից ոռոգման ջրի մատակարարումը վերականգնվի: Նախկինում Արցախի իշխանությունները պատրաստակամություն էին հայտնել՝ համապատասխան ձեւաչափով քննարկելու կողմերին հուզող տնտեսական բնույթի հարցերը: Այդ նախաձեռնությունը մնացել էր անարձագանք:

Հետաքրքրական է, որ Սարսանգի ամբարտակի «անվտանգությամբ մտահոգված» Ադրբեջանը 1992թ.-ի ամռանը հասկապես այդ ուղղությամբ էր ծավալել հարձակում, որի ընթացքում ռազմավարական նշանակության օբյեկտը բազմիցս ենթարկվել է ռմբակոծության, դարձել հրթիռահրետանային կրակի թիրախ: Շուրջ մեկ տարի Սարսանգի հիդրոհանգույցը գտնվել է ադրբեջանական գրավման տակ, բայց «մտահոգված» կողմը ոչ միայն որեւէ վերականգնողական աշխատանք չի կատարել, այլեւ, ընդհակառակը, միտումնավոր ձեւով շարքից հանել կամ կողոպտել է հէկի թանկարժեք սարքավորումները:

Ներկայումս Ադրբեջանը ձեռք է բերել ռուսաստանյան «Սմերչ» համազարկային կրակի կայանքներ: Դրանց կործանիչ ուժն ատոմային զենքից հետո երկրորդն է: Հավանական պատերազմում «Սմերչ» կիրառելու դեպքում կա՞ երաշխիք, որ առաջինը հենց Սարսանգի հիդրոհանգույցը չի դառնալու թիրախ: Ահա այդ ենթադրվող իրավիճակում Սարսանգի ամբարտակն իրոք կհայտնվի ողբալի իրավիճակում, հարակից հայկական քաղաքներն ու գյուղերը՝ հեղեղման վտանգի տակ: Գուցե Ադրբեջանը քաղաքական հող է նախապատրաստում իր հետագա ոտնձգությունների հետեւանքները «տեխնիկական անսարքությամբ պատճառաբանելո՞ւ» համար:

Ենթադրություններ էլի կարելի է անել: Ակնհայտ է, սակայն, որ Ադրբեջանի ձեռնարկումները չպետք է մնան անպատասխան: Այդ թվում, գուցե, առաջին հերթին՝ արտաքին ուղղորդված քարոզչությամբ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԸ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ԵՎ ՕՏԱՐՄԱՆ ԱՃՈՒՐԴԸ ԵՎ ՄՐՑՈՒՅԹԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ ՈՒ ԱՆՑԿԱՑՆՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ՆԵՐՔՈՀԻՇՅԱԼ ԳՈՒՅՔԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ԱՃՈՒՐԴ

հ/հ	Գույքի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Գույքի օգտագործման նպատակը	Հողամասի մակերեսը /քմ/	Շինության մակերեսը /քմ/	Մեկնարկային գինը /դրամ/
1	Ավետիսյան 70	Կաթսայատուն	1210	566.6	120000000

Աճուրդին կարող են մասնակցել այն իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք, որոնք Երևան համայնքի նկատմամբ օրենքով սահմանված կարգով ֆինանսական պարտավորություններ չունեն:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացող անձինք աճուրդի կազմակերպման և անցկացման ընթացակարգին կարող են ծանոթանալ Երևանի քաղաքապետարանում, ինչպես նաև Երևանի քաղաքապետարանի ինտերնետային կայքում՝ WWW.YEREVAN.AM:

Աճուրդի պայմանների մանրամասներին, պայմանագրի տիպային օրինակին ծանոթանալու ու հայտ ներկայացնելու համար դիմել Երևանի քաղաքապետարան (Արգիշտիի 1, մուտքը աշտարակի կողմից, 2-րդ հարկ, հեռ. 514173):

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները հայտին կից ներկայացնում են տեղական վճարի՝ 10000 դրամ և մեկնարկային գնի 5%-ի չափով նախավճարի վճարման անդորրագրերը:

Աճուրդը կայանալու է 2013թ հուլիսի 22-ին ժ.16.00-ին , ք. Երևան, Արգիշտիի 1 հասցեում:

Հայտերն ընդունվում են աշխատանքային օրերին՝ մինչև 2013թ հուլիսի 22-ը, ժամը 14.00-ը:

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԸ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ԵՎ ՕՏԱՐՄԱՆ ԱՃՈՒՐԴԸ ԵՎ ՄՐՑՈՒՅԹԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ ՈՒ ԱՆՑԿԱՑՆՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Մրքագրում եւ խմբագրում

ամեն ծավալի ու բովանդակության հայերեն տեքստերի, գրքերի

E–mail: xachagox@mail.ru, հեռ.՝ 094 48-68-03:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60, 060 271112

Լրատուական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 04 Ա N 047261, տրուած՝ 18.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան 8.7.2013, գինը՝ 100 դրամ, տպագրւում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարանում՝ Արշակունեաց 2: